

Άνοιξη 2020 / Spring 2020

ΣΚΑΛΙΦΟΥΡΤΑ

CYPRUS WHEATEAR

Το περιοδικό του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου | The BirdLife Cyprus magazine

**Ελπίδα για το μέλλον
του Πυρόχρου Γύπα στην
Κύπρο - Πρόγραμμα LIFE
«Ζωή με τους Γύπες»**

Hope for the future of the
Griffon Vulture in Cyprus
- The "LIFE with Vultures"
project

**Οικοσυστημικές
υπηρεσίες:
Τι προσφέρουν
οι γύπες σε εμάς
και το περιβάλλον;**

Ecosystem service
provision: What do
vultures do for us and
our environment?

Ιδιοκτησία: Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου
Επιμέλεια ύλης - Συντονισμός: Έλενα Μαρκιτανή
Σχεδιασμός: Ζάρα Ντερ Αρακελιάν
Εκτύπωση: Lithofit Ltd
Υπεύθυνος Σύμφωνα με τον Νόμο: Μελής Χαραλαμπίδης

Owner: BirdLife Cyprus
Editorial control: Elena Markitani
Person responsible under the law: Melis Charalambides
Printing - Production: Lithofit
Design: Zara Der Arakelian

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ COVER PHOTO

Πυρόχρους Γύπας / Griffon Vulture
© Pilar Oliva-Vidal

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ

Ο Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου είναι ο πιο δραστήριος μη κυβερνητικός οργανισμός που εργάζεται για την προστασία των πουλιών της Κύπρου, των βιοτόπων τους και της βιοποικιλότητας γενικότερα. Ευχαριστούμε θερμά τον Κον Α. Π. Λεβέντη, το Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη και το BirdLife στο Ηνωμένο Βασίλειο (RSPB) για τη στήριξή τους.

WHO WE ARE

BirdLife Cyprus is the most active non-governmental organization working to conserve wild birds and their habitats and wider biodiversity in Cyprus. The organisation is the national Partner of BirdLife International. We are grateful for continued funding from Mr A.P. Leventis, the A.G. Leventis Foundation and the RSPB (BirdLife in the UK).

Είμαστε ο εθνικός εταίρος του BirdLife International, της παγκόσμιας ομπρέλας οργανώσεων για τη διατήρηση της φύσης.

We belong to BirdLife International, the global Partnership of nature conservation organisations.

Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου

T. Θ. 12026, 2340 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ: +357 22 455 072 • Φαξ: +357 22 455 073
E-mail: birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy • www.birdlifecyprus.org
Αριθμός Εγγραφής Σωματείου: 4

BirdLife Cyprus

PO Box 12026, 2340 Nicosia, Cyprus
Tel: +357 22 455 072 • Fax: +357 22 455 073
E-mail: birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy • www.birdlifecyprus.org
Registration number: 4

ISSN: 1986-3772

Σε αυτό το τεύχος

In this issue

16

Ελπίδα για το μέλλον του Πυρόχρου
Γύπα στην Κύπρο - Πρόγραμμα LIFE
«Ζωή με τους Γύπες»
Hope for the future of the Griffon Vulture in
Cyprus - The "LIFE with Vultures" project

22

Μουσούδες στον αγώνα ενάντια
στα δηλητήρια
Snouts on a mission against poison

27

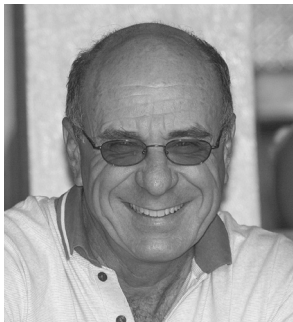

Πώς η τεχνολογία GPS συμβάλλει
στην προστασία των γυπών
How GPS technology is key to securing the
future of vultures

- 04** Μήνυμα από τον Πρόεδρο του
Διοικητικού Συμβουλίου
Message from the Chairman
- 05** Φωτογραφία του Τεύχους
Photo of the Issue
- 06** Αφιέρωμα: Ο Πυρόχρους Γύπας
Feature: The Griffon Vulture
- 09** Οικοσυστημικές υπηρεσίες:
Τι προσφέρουν οι γύπες
σε εμάς και το περιβάλλον;
Ecosystem service provision:
What do vultures do for us
and our environment?
- 14** Ανασκόπηση πληθυσμού και
θνησιμότητας των Γυπών της Κύπρου
A historical perspective on the
Griffon Vultures of Cyprus
- 16** Ελπίδα για το μέλλον του Πυρόχρου
Γύπα στην Κύπρο - Πρόγραμμα LIFE
«Ζωή με τους Γύπες»
Hope for the future of the Griffon Vulture
in Cyprus - The "LIFE with Vultures" project
- 22** Μουσούδες στον αγώνα
ενάντια στα δηλητήρια
Snouts on a mission against poison
- 27** Πώς η τεχνολογία GPS συμβάλλει
στην προστασία των γυπών
How GPS technology is key to securing
the future of vultures
- 30** Εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών
για τη διάσωση του Πυρόχρου Γύπα
στη Σαρδηνία
Implementation of best practices
to rescue Griffon Vultures in Sardinia
- 34** Πώς να το αναγνωρίσεις
ID challenge

Μήνυμα από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου

Message from the Council Chairman

Αγαπητά μέλη,

Καθώς γράφω αυτό το μήνυμα, εξακολουθούμε να είμαστε κλεισμένοι στα σπίτια μας εξαιτίας της πανδημίας του COVID-19, γι' αυτό και οι πρώτες μου σκέψεις αφορούν στην ανάγκη να περιοριστούμε και να αποφύγουμε τις εξορμήσεις για πτηνοπαράτηρηση, προκειμένου να παραμείνουμε ασφαλείς.

Επομένως, θέλω να ελπίζω πως αυτή είναι μια καλή στιγμή για να σας παρουσιάσουμε το περιοδικό μας στη νέα του μορφή – για να στραφεί η προσοχή μας και κάπου αλλού τώρα που βρισκόμαστε «κλειδωμένοι στο σπίτι». Πρόκειται για ένα τεύχος αποκλειστικά αφιερωμένο στο πιο απειλούμενο αρπακτικό μας, τον Πυρόχρου Γύπα, και στην προσπάθειά μας να τον σώσουμε μέσω ενός νέου προγράμματος που συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα LIFE, το χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ για το περιβάλλον.

Ελπίζω ότι θα σας αρέσει το ανανεωμένο παρουσιαστικό του περιοδικού μας. Στόχος μας είναι να περιλαμβάνουμε περισσότερα: περισσότερα για τα πουλιά, για τη φύση και για τις προσπάθειές μας να την προστατεύσουμε. Όπως θα προσέξετε, έχουμε επιλέξει να παρουσιάζουμε τα άρθρα με τις δύο γλώσσες δίπλα δίπλα. Το περιοδικό θα εκδίδεται πλέον δύο φορές τον χρόνο, αντί κάθε τρίμηνο, έτσι ώστε να έχουμε την ευκαιρία να εμβαθύνουμε ακόμη περισσότερο σε σημαντικά θέματα.

Και τι καλύτερος τρόπος για να «εγκαινιάσουμε» το νέο μας περιοδικό από το να αφιερώσουμε το πρώτο τεύχος στο πολύ αναγκαίο και συναρπαστικό εγχείρημα να σώσουμε τον Γύπα μας από το χείλος της εξαφάνισης. Στις σελίδες που ακολουθούν, μπορείτε να διαβάσετε περισσότερα για τον Πυρόχρονο Γύπα και την τετραετή μας προσπάθεια για τη διάσωσή του, κρατώντας συνάμα την ύπαιθρό μας ελεύθερη από δηλητηριασμένα δολώματα.

Ακόμα θυμάμαι την εποχή που οι Γύπες ήταν ένα κοινό θέαμα στην ύπαιθρό μας. Ελπίζω και προσβλέπω στη στιγμή που θα γίνουν και πάλι. Το πρόγραμμα «Ζωή με τους Γύπες» αποσκοπεί στο να επαναφέρει τους καθαριστές της φύσης στην παλιά τους δόξα, έτσι ώστε να μπορούν να φέρνουν εις πέρας και πάλι αυτή την πολύτιμη οικοσυστημική υπηρεσία. Με την ομάδα του προγράμματος (Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, Vulture Conservation Foundation, Terra Cypria κι εμάς) και με την υποστήριξη σημαντικών εμπλεκόμενων φορέων, όπως το Τμήμα Δασών, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, το Γενικό Χημείο του Κράτους και άλλοι έχουμε κάθε λόγο να είμαστε αισιόδοξοι ότι θα τα καταφέρουμε.

Για μια ζωή με τους γύπες!

Με τις καλύτερες μου ευχές,
Μελής Χαραλαμπίδης

Dear members,

As I write this, we are still in “lockdown” due to the COVID-19 pandemic, so my first thoughts are on the need for us all to stick to restrictions and forego birdwatching trips, in order to stay safe.

So this is a good time, I hope, to be launching our magazine in its new format – with a “bumper” issue to entertain and absorb you in these ‘stuck at home’ times. It is an issue dedicated to our most threatened raptor, the majestic Griffon Vulture *Gyps fulvus*, and to our LIFE-funded effort to save it!

I hope you will like the re-vamped version of our magazine. Our aim is to include more: more on birds, more on nature and more on our efforts to save both. We have also gone for a new ‘side-by-side’ Greek and English text format. The magazine will now come out twice a year rather than on a quarterly basis, in a bid to allow the editorial team and our contributors a chance to “go deeper” and give you even more by way of in-depth content.

And what better way to kick-off this new phase for our flagship news publication than by focusing on a very necessary and very exciting effort to bring our Griffon Vultures back from the brink? In the pages that follow you can read all about the Griffon Vulture and our 4-year effort to save this exceptional bird, while also ridding our countryside of the scourge of illegal poison baits.

I can still remember the days when Griffon Vultures were a common sight in our countryside; I hope for and look forward to a time when they will be once more. Restoring these “garbage disposal experts” to their former glory and to a point where they can fulfill this vital ecosystem service is what LIFE with Vultures project is all about. With the project team we have put together (Game and Fauna Service, the Vulture Conservation Foundation, Terra Cypria and us), and with the support of key stakeholders, such as the Department of Forests, the State Laboratory and the Veterinary Services, we have every reason to be hopeful we can do it.

Go LIFE with Vultures!

With my best wishes,
Melis Charalambides

© Romina Constantinou

Το θέαμα ενός Γύπα στο κέντρο της πόλης μπορεί να εντυπωσιάσει, αλλά και να ανησυχήσει. Τον περασμένο Δεκέμβριο, η Νεφέλη, ο νεαρός Γύπας ο οποίος είχε διασωθεί από τον Κόλλο Επισκοπής, ακολούθησε μια ασυνήθιστη πορεία και προσγειώθηκε στους ψηλούς ευκάλυπτους γύρω από τον Ζωολογικό Κήπο Λεμεσού. Για τρεις μέρες, η ομάδα του προγράμματος «Ζωή με τους Γύπες» ήταν σε πλήρη επιφυλακή, οι περαστικοί παρατηρούσαν με απορία, ενώ μία ομάδα Κοράζινων ως γνωστά χωροκτηνικά είδη έδειχναν συνεχώς την ενόχλησή τους από την «εισβολή» της Νεφέλης στην περιοχή τους. Προς ανακούφιση όλων, την τρίτη μέρα η Νεφέλη αποφάσισε να επιστρέψει στο φυσικό της περιβάλλον. Αν και δεν μπορούμε να ξέρουμε με σιγουριά τους λόγους πίσω από την περιπέτειά της, το νεαρό της ηλικίας και η απειρία της ίσως να έπαιξαν ρόλο. Ευτυχώς, έκτοτε, η Νεφέλη μένει μακριά από κέντρα πόλεων.

The sight of a Griffon Vulture in the city centre can leave one amazed, but also very worried. Last December, Nepheli, the young Griffon Vulture that was stranded and rescued at Episkopi Bay, chose an unusual route and perched on the tall eucalyptus trees around Limassol Zoo. For three days, the LIFE with Vultures project team was alert and guarded the bird on the ground, while passersby looked on in puzzlement, their attention drawn upwards by the loud calls of a group of annoyed Hooded Crows. On the third day, to everyone's relief, Nepheli returned to her natural habitat. It's difficult to say why Nepheli ended up in the city. Perhaps due to inexperience, she became disorientated and as it was getting dark she was attracted by the green vegetation of the Limassol Zoo. Thankfully, since then, Nepheli has been keeping away from city centres.

Αν θέλετε κι εσείς να μοιραστείτε τις φωτογραφίες σας που σχετίζονται με την κυπριακή φύση, μπορείτε να μας τις στείλετε στο elena.markitani@birdlifecyprus.org.cy
Got any interesting bird and nature photos from Cyprus that you would like to share with us? Please send them to elena.markitani@birdlifecyprus.org.cy

Φωτογραφία του Τεύχους

Photo of the Issue

Αφιέρωμα

Feature

Ο Πυρόχρους Γύπας

The Griffon Vulture

Έλενα Μαρκιτανή, Υπεύθυνη Επικοινωνίας
Elena Markitani, Communications Officer

Ο υπέροχος Πυρόχρους Γύπας *Gyps fulvus* είναι το μοναδικό είδος Γύπα που απαντά στην Κύπρο, και το πιο κοινό από τα τέσσερα είδη γύπα που απαντούν στην Ευρώπη.

Ως πτωματοφάγο ζώο, ο Πυρόχρους Γύπας, όπως και όλα τα είδη γύπα, ειδικεύεται στην κατανάλωση κουφαριών ζώων. Τρέφεται με ψοφίμια κτηνοτροφικών ζώων μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους, με ιδιαίτερη προτίμηση στα μαλακά μέρη του ζώου, όπως οι μύες, τα σπλάχνα και τα εντόσθια. Χάρη στον μακρύ λαιμό του, ο Πυρόχρους Γύπας μπορεί να διεισδύσει αρκετά βαθιά μέσα στο σώμα ενός νεκρού ζώου χωρίς εμπόδια. Το γυμνό κεφάλι του αποτελεί εξελικτική προσαρμογή στις διατροφικές του συνήθειες, καθώς οποιαδήποτε φτερά στο κεφάλι θα καταστρέφονταν όταν τα πουλιά έβαζαν το κεφάλι τους μέσα σε ψοφίμια. Το εξαιρετικά διαβρωτικό οξύ του στομαχιού του τον προστατεύει από επικίνδυνες βακτηριδιακές ασθένειες, όπως η χολέρα και ο άνθρακας. Καταναλώνοντας λουπόν τα ψοφίμια, εξαλείφει βακτήρια και άλλους παθογόνους οργανισμούς που θα ήταν επικίνδυνα για άλλα ζώα, καθαρίζοντας έτσι τη φύση μετά τον θάνατο.

Ο Πυρόχρους Γύπας είναι πολύ κοινωνικός σε σύγκριση με άλλα είδη γύπα. Για να βρει φαγητό, δημιουργεί ομάδες με άλλους γύπες, οι οποίοι συνεργάζονται καλύπτοντας μεγάλες αποστάσεις μακριά από την αποικία τους, ψάχνοντας ανοιχτές περιοχές ενδελεχώς. Στηριζόμενος στην ισχυρή του όραση ή βασιζόμενος στις κινήσεις άλλων πουλιών (π.χ. κορακοειδή), που τρέφονται επίσης με νεκρά ζώα, εντοπίζει ψοφίμια πριν τη σήψη, πράγμα ιδιαίτερα ωφέλιμο ειδικά σε χώρες με ζεστό κλίμα, όπου τα νεκρά ζώα αποτελούν εστίες μόλυνσης. Συνήθως όμως, οι γύπες γνωρίζουν εξαρχής σε ποιο σημείο μπορούν να βρουν φαγητό, γι' αυτό και επισκέπτονται σχεδόν καθημερινά τις ίδιες περιοχές (π.χ. ταΐστρες ή χώρους απόρριψης νεκρών ζώων, όπου αυτοί υπάρχουν). Όταν εντοπίσουν φαγητό

The magnificent Griffon Vulture *Gyps fulvus* is the only vulture species found in Cyprus, and the most common of the four vulture species found in Europe.

As a scavenger, the Griffon Vulture feeds on medium to large size animal carcasses, with a particular preference for the soft parts of the animal, such as the muscles, the viscera and the intestines. Thanks to its long neck, it can penetrate deep into the body of a dead animal without obstacles. Its bare head is an evolutionary adaptation to its eating habits, as any long feathers on the head would be destroyed when the bird puts its head inside a carcass. The extremely corrosive acid in a vulture's stomach protects it from dangerous bacterial diseases, such as cholera and anthrax. By consuming carrion, vultures eliminate bacteria and other pathogens that would be dangerous to other animals.

The Griffon Vulture is a very social species compared to other vulture species. To find food, they form groups with other vultures, working together and covering long distances away from their colony, searching thoroughly above open areas. Based on their strong vision or on the movements of other scavenger birds (e.g. crows), they detect prey before it rots, which is particularly useful especially in countries with warm climates, where dead animals are a source of infection. Usually, however, vultures know in advance where they can find food, so they visit the same areas almost daily (e.g. vulture "restaurants" or dead animal disposal areas, where these exist). When they find food, they will approach cautiously and carefully. For their water needs, they will use fresh water springs and rivers.

A group of 60-80 vultures can consume a sheep carcass within five to ten minutes or a larger animal such as a cow within three to four hours. In such cases, when many vultures gather around a carcass, competition for food is fierce. It may seem like a wild fight, but there is, in fact, a hierarchy in the way that each vulture gains

Το γνωρίζετε;

Οι γύπες αφοδεύουν πάνω στα πόδια τους για να δροσίζονται κατά τις ζεστές μέρες. Αυτό σκοτώνει επίσης οποιαδήποτε βακτήρια που μπορεί να μάζεψαν όταν ήταν κοντά σε ψοφίμια.

Did you know?

Vultures deliberately foul on their legs to cool off on hot days. The urea also helps kill any bacteria or parasites they may have picked up when they were around carcasses.

© Guy Shorrock

© Bruno Berthemy / VCF

θα προσεγγίσουν δειλά και προσεκτικά. Για τις ανάγκες τους σε νερό χρησιμοποιούν πηγές και ποταμούς με καθαρό νερό.

Μία ομάδα από 60-80 γύπες μπορεί να καταναλώσει ένα κουφάρι προβάτου μέσα σε πέντε με δέκα λεπτά ή ένα μεγαλύτερο ζώο όπως μια αγελάδα σε τρεις με τέσσερις ώρες. Σε τέτοιες περιπτώσεις, όταν μαζεύονται πολλοί γύπες γύρω από ένα ψοφίμι, ο ανταγωνισμός για τροφή είναι έντονος. Μπορεί να φαίνεται σαν άγριος καβγάς, αλλά κατ' ακρίβεια υπάρχει ιεραρχία στον τρόπο που ο κάθε γύπας αποκτά πρόσβαση στο φαγητό, βασισμένη στο πόσο πεινάει, στο μέγεθός του και στην κατάταξή του μέσα στην αγέλη.

Το είδος δεν έχει φυλετικό διμορφισμό, δηλαδή και τα δύο φύλα μοιάζουν ίδια. Τα άτομα αρχίζουν να αναπαράγονται μετά τα τέσσερα-πέντε χρόνια και η αναπαραγωγική περίοδος ξεκινά συνήθως τον Δεκέμβριο με την κατασκευή της φωλιάς σε γκρεμό. Κάθε ζευγάρι γεννά ένα αυγό, το οποίο επωάζουν και τα δύο φύλα αλλάζοντας βάρδια δύο φορές την ημέρα, αλλά κυρίως το θηλυκό, για περίπου 50 μέρες. Μέχρι το νεαρό να μπορέσει να πετάξει, περνούν περίπου 3-4 μήνες, κατά τους οποίους και τα δύο φύλα φέρνουν τροφή στη φωλιά.

Τα νεαρά, μέχρι να φτάσουν στο 5ο έτος της ζωής τους και να ενηλικιωθούν, μπορεί να περιπλανηθούν μόνα τους καλύπτοντας αρκετά μεγάλες αποστάσεις. Κατά τις περιπλανήσεις αυτές, μπορεί να φθάσουν σε περιοχές με μη ευνοϊκές συνθήκες, πράγμα που μπορεί να είναι επικίνδυνο για αυτά ελλείψει εμπειρίας και ελλείψει άλλων γυπών στην περιοχή. Πρόκειται για μια κρίσιμη περίοδο στη ζωή των γυπών, αφού γύρω στο 70% της θνησιμότητας του είδους εμπίπτει μέσα σε αυτό το διάστημα.

Στην Ευρώπη, ο αναπαραγωγικός πληθυσμός του Πυρόχρου Γύπα κυμαίνεται μεταξύ 19.000 και 21.000 ζευγαριών, με περίπου 17.500 ζευγάρια στην Ισπανία. Παρόλη την ουράνια επιβλητικότητά τους που συναρπάζει χιλιάδες φυσιοδίφες και φωτογράφους άγριας ζωής σε όλο τον κόσμο, οι γύπες, δυστυχώς, είναι παρεξηγημένα πλάσματα. Στη λαϊκή κουλτούρα φέρουν τον στερεοτυπικό ρόλο του «κακού» και παρουσιάζονται συχνά ως απειλητικοί και νοσηροί. Είναι λογικό οι διατροφικές τους συνήθειες και η ίσως όχι και τόσο χαριτωμένη όψη τους να απωθεί κάποιους. Κατά παράδοξο τρόπο όμως, είναι αυτές οι διατροφικές τους συνήθειες που τους καθιστούν αναπόσπαστο κομμάτι του οικοσυστήματος. Η τυχόν απώλειά τους θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στη δική μας υγεία και ευημερία. Στις σελίδες που ακολουθούν μπορείτε να διαβάσετε για τη σημασία των γυπών και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες που παρέχουν. ■

access to food, based on hunger levels, size and rank within the colony.

Individuals begin to reproduce after four to five years, and the breeding season usually begins in December when the pair begins constructing their nest on a cliff. Each pair lays an egg, which is incubated by both sexes (but mostly by the female), changing shifts twice a day, for about 50 days. It takes about 3-4 months before the chick can fly, with both parents feeding the chick during the time in the nest. In captivity, the Griffon Vulture may live up to 37 years.

Until they reach adulthood in the 4th or 5th year of their life, juveniles may wander alone covering quite long distances. During these wanderings, they may reach areas with unfavorable conditions, which can be dangerous for them due to inexperience and lack of other vultures in the area. This is a critical time in the life of a vulture, and around 70% of the species' mortality falls within this period.

In Europe, the breeding population of Griffon Vultures ranges from 19,000 to 21,000 pairs, of which around 17,500 pairs are found in Spain alone. The sight of these majestic birds fascinates thousands of nature lovers and wildlife photographers around the world. Despite their magnificence, vultures are very misunderstood and are often stereotyped in popular culture as sinister or morbid. It is understandable how their diet and their not-so-cute appearance may be repelling to some. Paradoxically, and thanks to their unique eating habits, vultures are nature's clean-up crew, providing critically important ecosystem services by cleaning up after death and acting as natural carcass recyclers. Losing vultures will have negative implications for our own health and well-being. In the following pages, you can read much more about the importance of vultures and the ecosystem services they provide. ■

© Bruno Berthemy / VCF

Μαυρόγυπας / Cinereous Vulture © Bruno Berthemy / VCF

Οικοσυστημικές υπηρεσίες: Τι προσφέρουν οι γύπες σε εμάς και το περιβάλλον;

Ecosystem service provision: What do vultures do for us and our environment?

Louis Phipps, Vulture Conservation Foundation

Τι είναι οι οικοσυστημικές υπηρεσίες και πώς μας τις παρέχουν τα πουλιά;

Οι οικοσυστημικές υπηρεσίες, σύμφωνα με την Κοινή Διεθνή Ταξινόμηση Οικοσυστημικών Υπηρεσιών (CICES) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, είναι η συμβολή των οικοσυστημάτων (δηλαδή των ζωντανών συστημάτων) στην ανθρώπινη ευημερία. Ουσιαστικά, υποστηρίζουν άμεσα ή έμμεσα την επιβίωση και την ποιότητα ζωής μας.

Υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι οικοσυστημικών υπηρεσιών:

Οι υπηρεσίες παροχής μέσα από τις οποίες απολαμβάνουμε αγαθά όπως τρόφιμα, καθαρό νερό, ξυλεία, υφαντικές ίνες, γενετικούς πόρους και φάρμακα.

Οι υπηρεσίες ρύθμισης και διατήρησης οι οποίες ρυθμίζουν το κλίμα, τους φυσικούς κινδύνους, τα ύδατα, τα απόβλητα, και παρέχουν οφέλη όπως η επικοινωνία ή ο έλεγχος βλαβερών οργανισμών.

Οι πολιτιστικές υπηρεσίες που περιλαμβάνουν οφέλη που συμβάλλουν στην πνευματική ευημερία και ανάπτυξη των ανθρώπων, όπως η φυσική ομορφιά και η αναψυχή.

What are ecosystem services and how do birds provide them?

Ecosystem services are defined as the contributions that ecosystems (i.e. living systems) make to human well-being, according to the European Environment Agency's Common International Classification of Ecosystem Services (CICES). Essentially, they directly or indirectly support our survival and quality of life.

There are three main types of ecosystem service:

Provisioning services are the products obtained from ecosystems such as food, fresh water, wood, fibre, genetic resources and medicines.

Regulating and maintaining services are defined as the benefits obtained from the regulation and maintenance of ecosystem processes such as climate regulation, natural hazard regulation, water purification and waste management, pollination or pest control.

Cultural services include non-material benefits that people obtain from ecosystems such as spiritual enrichment, intellectual development, recreation and aesthetic values.

Οι οικοσυστημικές υπηρεσίες που παρέχουν τα πουλιά προκύπτουν από τις λειτουργίες τους μέσα στο οικοσύστημα. Όντας πολύ κινητικά, τα πουλιά είναι ικανά να ανταποκριθούν σε οποιεσδήποτε αλλαγές στη διαθεσιμότητα βασικών πόρων, όπως τα τρόφιμα και οι βιότοποι. Αυτή η κινητικότητα, η ποικίλη μορφολογία και η οικολογία τους, επιτρέπει στα πουλιά να ζουν σε όλες τις ηπείρους, αναζητώντας τροφή σε χερσαία, υδάτινα, θαλάσσια και εναέρια περιβάλλοντα, διαδραματίζοντας έτσι σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της λειτουργίας των οικοσυστημάτων σε όλο τον κόσμο. Μέσω του ρόλου τους σε διαφορετικά επίπεδα σύνθετων πλεγμάτων τροφής, τα πουλιά διεκπεραιώνουν πολλές σημαντικές οικοσυστημικές λειτουργίες. Όταν οι λειτουργίες αυτές ωφελούν τον άνθρωπο, τα πουλιά παρέχουν οικοσυστημικές υπηρεσίες.

Παραδείγματα «άμεσων» οικοσυστημικών υπηρεσιών ή υπηρεσιών παροχής που παρέχονται από τα άγρια πουλιά περιλαμβάνουν τη χρήση πούπουλων πάπιας για μόνωση σε σακάκια και υπνόσακους, την αξιοποίηση των περιττωμάτων θαλασσοπουλιών για λίπασμα καθώς και τη θήρευση πουλιών για κατανάλωση από τον άνθρωπο.

Όσον αφορά τις πολιτιστικές υπηρεσίες, οι άνθρωποι και τα πουλιά έχουν μια πολύχρονη σχέση, η οποία μαρτυρείται από ζωγραφιές σε σπηλιές και από τοιχογραφίες αρχαίων πολιτισμών. Επιπρόσθετα, τα πουλιά αποτελούν συχνά σύμβολα και έχουν σημαντική θέση στη μυθολογία και τη θρησκεία για πολλούς διαφορετικούς πολιτισμούς.

Μία από τις σημαντικότερες πολιτιστικές υπηρεσίες που παρέχουν τα πουλιά στη σύγχρονη εποχή σχετίζεται με την αναψυχή και τον τουρισμό, και ειδικά με την πτηνοπαρατήρηση, μια ανερχόμενη ενασχόληση σε όλο τον κόσμο. Η πτηνοπαρατήρηση είναι μια διεθνής βιομηχανία που μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή εσόδων μέσω της έκδοσης και πώλησης σχετικών βιβλίων, της απασχόλησης ντόπιων ξεναγών και όλων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τοπικό και παγκόσμιο οικοτουρισμό. Τα έσοδα από την πτηνοπαρατήρηση μπορούν συχνά να υπερβούν άλλες τοπικές βιομηχανίες που βασίζονται σε φυσικούς πόρους. Για παράδειγμα, έχει αποδειχθεί ότι οι 14.000 πτηνοπαρατηρητές που επισκέπτονται κάθε χρόνο το δάσος Białowieża στην Πολωνία δαπανούν 66% περισσότερα από τους άλλους επισκέπτες, παραμένουν για μεγαλύτερο

The ecosystem services provided by birds arise from their ecosystem functions. Their ability to fly makes birds highly mobile and able to respond to changes in the availability of essential resources such as food and habitats. This mobility and their diverse morphology and ecology means that birds live on all continents, foraging in terrestrial, aquatic, marine and aerial environments, and therefore play important roles in maintaining ecosystem function throughout the world. Through their roles at different levels of complex food-webs birds therefore provide many important ecosystem functions. When those functions benefit humans, birds provide ecosystem services.

Examples of “direct” or provisioning ecosystem services provided by wild birds include the use of “eider down” for insulation in jackets and sleeping bags; seabird “guano” (excrement) for fertiliser; and the harvesting of puffins in Iceland, sooty shearwaters in New Zealand or game birds in central and southern Europe for human consumption.

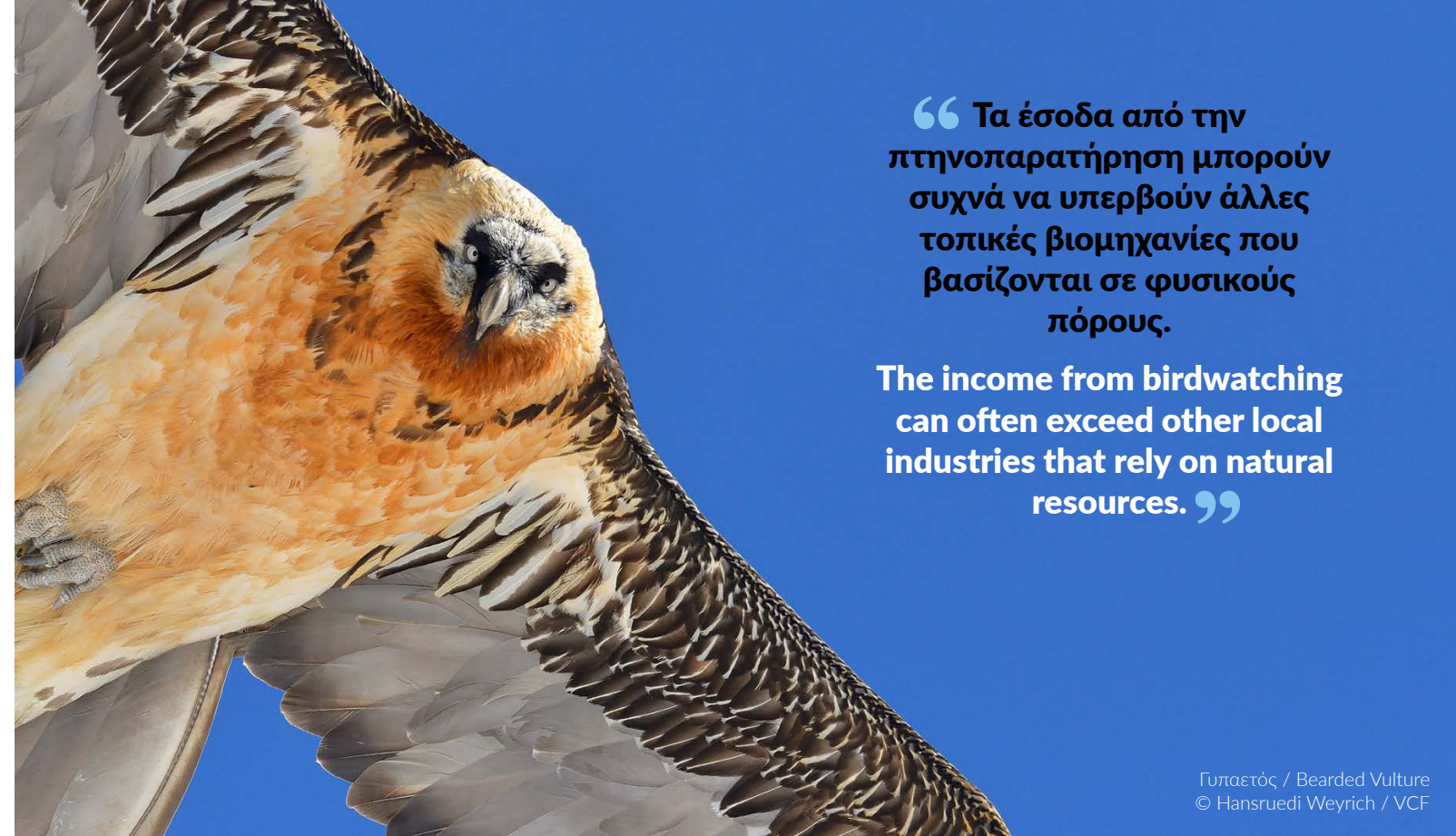
In terms of cultural services, humans and birds have a long history of interactions dating back thousands of years, as evidenced by cave paintings and murals created by ancient civilizations. Birds often have symbolic values and important roles in mythology and religion for many different cultures.

One of the most important cultural services provided by birds in modern times comes in the form of recreation and tourism, especially the growing pastime of birdwatching. Birdwatching is an international industry that can be a significant source of income through the publication and sale of bird guide books, the employment of local guides, and all of the activities associated with local and global ecotourism. The income from birdwatching can often exceed other local industries that rely on natural resources. For example, it has been shown that the 14,000 bird-watchers visiting the Białowieża Forest in Poland each year spend 66% more than other visitors, spend longer in the area and generate US\$ 2.2 million of local income, which is in stark contrast to the loss-making forestry industry.

The majority of the ecosystem services provided by birds are in the regulating and maintaining category, with the most well-known and widely-studied being pollination, seed dispersal and plant dispersal, all of which are vital to maintaining ecosystem processes

Γυπαετός / Bearded Vulture © Hansruedi Weyrich / VCF

Γυπαετός / Bearded Vulture © Hansruedi Weyrich / VCF

“ Τα έσοδα από την πτηνοπαρατήρηση μπορούν συχνά να υπερβούν άλλες τοπικές βιομηχανίες που βασίζονται σε φυσικούς πόρους.

The income from birdwatching can often exceed other local industries that rely on natural resources.”

χρονικό διάστημα στην περιοχή και αποφέρουν έσοδα της τάξης των 2,2 εκατομμυρίων δολαρίων στην περιοχή, πράγμα που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη ζημιогόνα δασική βιομηχανία. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι τα εισοδήματα που προέρχονται από τον οικοτουρισμό μπορούν να επενδυθούν ξανά σε συναφείς δράσεις για τη διατήρηση της φύσης και κατ’ επέκταση την παροχή περισσότερων οικοσυστημικών υπηρεσιών.

Η πλειονότητα των οικοσυστημικών υπηρεσιών που παρέχονται από τα πουλιά εντάσσονται στην κατηγορία ρύθμισης και διατήρησης, με τις πιο γνωστές και ευρέως μελετηθείσες την επικονίαση και τη διασπορά σπόρων και φυτών, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση των διαδικασιών του οικοσυστήματος και κατ’ επέκταση την προώθηση της βιοποικιλότητας που ωφελεί την ανθρώπινη υγεία. Ένα καλό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο τα πουλιά μπορούν να παρέχουν μια υπηρεσία ρύθμισης στον άνθρωπο, με συναφή οικονομικά οφέλη, απορρέει από τον οικολογικό τους ρόλο ως καταναλωτές επιβλαβών οργανισμών για τις γεωργικές καλλιέργειες. Στο Ισραήλ, η χρήση τεχνητών φωλιών ενίσχυσε τον πληθυσμό των Αθρωποπουλλιών και των Κίτσηδων κοντά σε αγροτικά τεμάχια, γεγονός που μείωσε τους πληθυσμούς τρωκτικών που διαφορετικά θα καταλάμβαναν καλλιέργειες όπως τα τριφύλλια. Αυτό όχι μόνο ενίσχυσε τα κέρδη λόγω αυξημένων αποδόσεων, αλλά μείωσε, επίσης, το οικονομικό κόστος και την περιβαλλοντική μόλυνση, εξαλείφοντας την ανάγκη χρήσης τρωκτικοκτόνων. Μια τέτοια προσπάθεια πραγματοποιείται και στην Κύπρο από τον Πτηνολογικό.

and ultimately promoting biodiversity and benefitting human health. One clear example of how birds can provide a regulating service to humans, with associated economic benefits, is derived from their ecological role as consumers of pest species which can damage agricultural crops. In Israel, the use of artificial nest boxes boosted the population of Barn Owls and Kestrels close to agricultural fields which reduced populations of rodents which would otherwise consume crops such as Lucerne. This not only boosted profits through increased yields, it also reduced economic costs and environmental contamination by eliminating the need to use rodenticides (rodent poison). These efforts are currently being replicated in Cyprus.

It is becoming more widely acknowledged that one of the most critical roles of birds in stabilizing food webs in ecosystems, and thus providing important ecosystem services to humans, is derived from their role as scavengers, and vultures are among the most efficient scavengers of them all.

What ecosystem services do vultures provide, and why do we need them?

Obligate scavengers (i.e. those that survive solely from eating dead animals) such as Griffon Vultures consume large amounts of carrion derived from animal carcasses, maintaining the transfer of energy through food webs and supporting important ecosystem services such as nutrient recycling, removal of soil and water contaminants and regulating the development and spread of diseases and populations of facultative scavengers such as foxes.

Γίνεται ευρύτερα αποδεκτό ότι ένας από τους πιο κρίσιμους ρόλους των πουλιών στη σταθεροποίηση των τροφικών πλεγμάτων στα οικοσυστήματα, παρέχοντας έτσι σημαντικές οικοσυστημικές υπηρεσίες στον άνθρωπο, απορρέει από τον ρόλο τους ως πτωματοφάγα ζώα. Από όλα τα πτωματοφάγα ζώα, οι γύπες είναι οι πιο αποτελεσματικοί.

Ποιες οικοσυστημικές υπηρεσίες παρέχουν οι γύπες και γιατί τους χρειαζόμαστε;

Τα αυστηρώς πτωματοφάγα ζώα (δηλαδή αυτά που επιβιώνουν αποκλειστικά από την κατανάλωση νεκρών ζώων) όπως οι γύπες καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες από ψοφίμια ζώων, διατηρώντας τη μεταφορά ενέργειας μέσω τροφικών πλεγμάτων και υποστηρίζοντας σημαντικές οικοσυστημικές υπηρεσίες, όπως η ανακύκλωση θρεπτικών ουσιών, η απομάκρυνση μολυσματικών παραγόντων από το έδαφος και το νερό και η ρύθμιση της εκδήλωσης και εξάπλωσης ασθενειών καθώς και πληθυσμών ζώων που τρώνε ψοφίμια επιλεκτικά, όπως οι αλεπούδες.

Πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει ότι οι γύπες παρέχουν μια αποτελεσματική, οικονομικά αποδοτική και φιλική προς το περιβάλλον υπηρεσία διάθεσης πτωμάτων ζώων, η οποία εκτιμάται ιδιαίτερα από τους κτηνοτρόφους. Για παράδειγμα, στην Ισπανία αποδείχθηκε ότι η εκμετάλλευση της ικανότητας των γυπών να καταναλώνουν γρήγορα τα ψοφίμια θα μείωνε σημαντικά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (που ισοδυναμεί με 77.344 τόνους διοξειδίου του άνθρακα) και το οικονομικό κόστος (50 εκατ. δολάρια σε ασφαλιστικές πληρωμές) που προκύπτει από τη συλλογή και τη μεταφορά των νεκρών ζώων με οχήματα στις μονάδες επεξεργασίας νεκρών ζώων.

Δεδομένου ότι οι γύπες βρίσκουν και καταναλώνουν ψοφίμια πολύ γρήγορα, έχουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι χερσαίων ειδών όπως οι αλεπούδες. Στην απουσία γυπών έχει αποδειχθεί ότι οι πληθυσμοί άγριων σκύλων και άλλων ζώων που τρώνε επιλεκτικά ψοφίμια μπορεί να αυξηθούν, αυξάνοντας ενδεχομένως την εκδήλωση και μετάδοση ασθενειών όπως η λύσσα. Αν και το πιο πιθανόν είναι ότι οι γύπες συμβάλλουν στον περιορισμό της μετάδοσης ασθενειών από ψοφίμια, απαιτείται επειγόντως περαιτέρω μελέτη αυτού του θέματος.

Οι γύπες παρέχουν επίσης πολιτιστικές και πνευματικές υπηρεσίες εδώ και χιλιάδες χρόνια, καθώς και ψυχαγωγικές υπηρεσίες που σχετίζονται με τον οικότουρισμό, ιδιαίτερα σε παρατηρητές

Recent studies have shown that vultures provide an efficient, cost-effective and environmentally beneficial carcass disposal service which is positively valued by livestock farmers. For example, in Spain it has been demonstrated that exploiting the ability of Griffon Vultures to rapidly consume livestock carcasses would significantly reduce greenhouse gas emissions (by 77,344 metric tons of CO² eq.) and economic costs (\$50 million in insurance payments) arising from the collection and transport of carcasses to processing plants by vehicles.

“Από όλα τα πτωματοφάγα ζώα, οι γύπες είναι οι πιο αποτελεσματικοί.

Vultures are among the most efficient scavengers of them all.”

As vultures are specialized for rapidly locating and consuming carcasses they have a competitive advantage over terrestrial species such as foxes. In the absence of vultures it has been shown that populations of feral dogs and other facultative scavengers can increase, potentially increasing the development and transmission of diseases such as rabies. While vultures are likely help to limit disease transmission

at carcasses, further work on this topic is urgently required.

Vultures also provide cultural and spiritual services dating back thousands of years, as well as recreational services in the form of ecotourism, particularly for bird-watchers and photographers. For example, it has been estimated that the potential value of viewing Griffon Vultures at a nature reserve in Israel was more than US\$1 million, and that 85% of the visitors went to the park specifically to view vultures. There are many other examples of the potential value of ecotourism around vulture breeding areas and feeding sites as important sources of local income (e.g. southern Africa; Spain; South America). Therefore, as tourism in Cyprus generates €2.7 billion annually and contributes 15% towards the GDP, the projected increase in the Griffon Vulture population through the LIFE with Vultures

και φωτογράφους πουλιών. Για παράδειγμα, έχει εκτιμηθεί ότι η δυνητική αξία παρακολούθησης γυπών σε φυσικό καταφύγιο στο Ισραήλ ήταν πάνω από 1 εκατομμύριο δολάρια και ότι το 85% των επισκεπτών πήγε ειδικά για να δει γύπες. Υπάρχουν πολλά άλλα παραδείγματα για την πιθανή αξία του οικότουρισμού σε περιοχές αναπαραγωγής και τροφοληψίας γυπών ως σημαντικές πηγές τοπικού εισοδήματος (π.χ. Νότια Αφρική, Ισπανία, Νότια Αμερική). Καθώς ο τουρισμός στην Κύπρο παράγει 2,7 δισ. ευρώ ετησίως και συμβάλλει κατά 15% στο ΑΕΠ, η προβλεπόμενη αύξηση του πληθυσμού των γυπών μέσω του προγράμματος «Ζωή με τους Γύπες» μπορεί να δώσει πρόσθετη ώθηση στην τοπική οικονομία, εάν μερικοί από τα τέσσερα εκατομμύρια τουρίστες που επισκέπτονται την Κύπρο κάθε χρόνο ασχοληθούν με την παρακολούθηση και φωτογράφιση γυπών.

Σήμερα αναγνωρίζεται ευρέως ότι η προώθηση των υπηρεσιών καθαρισμού που παρέχουν οι γύπες θα αποκαταστήσει μια σημαντική οικολογική λειτουργία προς αμοιβαίο όφελος των γυπών και του ευρύτερου περιβάλλοντος. Αυτό στη συνέχεια θα προσφέρει κοινωνικοοικονομικά οφέλη καθώς και οφέλη για την ευημερία των ανθρώπων. Ελπίζουμε ότι το πρόγραμμα «Ζωή με τους Γύπες» θα θέσει τα θεμέλια για αυτό τον σκοπό στην Κύπρο.

Πώς θα διερευνήσουμε τις οικοσυστημικές υπηρεσίες που παρέχουν οι Γύπες στην Κύπρο;

Στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών δράσεων του προγράμματος, στοχεύουμε να κατανοήσουμε καλύτερα τα οφέλη των γυπών στη λειτουργία του οικοσυστήματος και την ευημερία του ανθρώπου στην Κύπρο προς υποστήριξη των προγραμματιζόμενων δράσεων διατήρησης. Θα αναπτύξουμε ένα εννοιολογικό μοντέλο για να καταδείξουμε πώς θα μπορούσαν ενδεχομένως να αλληλεπιδρούν οι γύπες με το περιβάλλον και τις ανθρώπινες δραστηριότητες στην Κύπρο και πώς αυτές οι αλληλεπιδράσεις θα επηρέαζαν τις οικοσυστημικές υπηρεσίες και την ανθρώπινη ευημερία. Θα ποσοτικοποιήσουμε τα επίπεδα κατανάλωσης κουφαριών ζώων σε διαφορετικά επίπεδα πληθυσμού του Γύπα και πώς αυτό θα μπορούσε να προσφέρει περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη σε σύγκριση με τις υπάρχουσες πρακτικές διάθεσης νεκρών ζώων. Τέλος, θα υπολογίσουμε τη δυνητική συμβολή (ποιοτική και ποσοτική) της αποκατάστασης των γυπών στις κύριες περιοχές αναπαραγωγής τους στην Κύπρο για σκοπούς οικότουρισμού. ■

project could provide an additional boost to local economies if some of the four million visitors each year can be engaged in vulture watching and photography.

It is now widely acknowledged that promoting the scavenging services provided by vultures would restore an important ecological function for the mutual benefit of vultures, the wider environment and ultimately provide socio-economic and well-being benefits to people. We hope that the LIFE with Vultures project will provide the foundations for this in Cyprus.

How we will be investigating ecosystem service provision by Griffon Vultures in Cyprus?

As part of the project's preparatory actions, we aim to improve our understanding of the benefits of Griffon Vultures for ecosystem functioning and human well-being in Cyprus to strengthen support for planned conservation actions. We will develop a conceptual model to demonstrate how Griffon Vultures could potentially interact with the environment and human activities in Cyprus and how these interactions would influence ecosystem services and human well-being. We will also quantify how much carrion Griffon Vultures would consume at different population levels and how this could provide environmental and economic benefits compared to existing livestock disposal practices. Finally, we will estimate the potential contribution (qualitative and quantitative) of restoring Griffon Vultures to their main breeding sites in Cyprus for ecotourism. ■

Ανασκόπηση πληθυσμού και θνησιμότητας των Γυπών της Κύπρου

A historical perspective on the Griffon Vultures of Cyprus

Χριστίνα Ιερωνυμίδου, Υπεύθυνη Καταγραφών και Έρευνας
Christina Ieronymidou, Monitoring and Research Coordinator

Η Κύπρος φιλοξενεί τον μικρότερο πληθυσμό Πυρόχρου Γύπα *Gyps fulvus* στην Ευρώπη. Με περίπου 20 άτομα και μόνο 1-3 ζευγάρια να φωλιάζουν ετησίως, ο Γύπας της Κύπρου βρίσκεται στο χείλος της εξαφάνισης. Αν και στο παρελθόν το είδος ήταν κοινό και ευρέως διαδεδομένο στην Κύπρο μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1950 και τις αρχές της δεκαετίας του 1960, τις αρχές του 21ου αιώνα ο πληθυσμός του Γύπα μειώθηκε ραγδαία φτάνοντας μόλις 8-10 ζευγάρια και το 2012 το μέγεθος του πληθυσμού εκτιμάται ότι είχε φτάσει τα 10-11 άτομα.

Παλιά υπήρχαν τουλάχιστον 15 αποικίες Γύπα σε διάφορες τοποθεσίες σε ολόκληρη την Κύπρο, από τον Πενταδάκτυλο μέχρι και τη χερσόνησο του Ακάμα, και εκατοντάδες γύπες πετούσαν στους ουρανούς. Κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα, οι γύπες ήταν τόσο πολυάριθμοι που οι πρώτες ιστορικές παρατηρήσεις του είδους στην Κύπρο αναφέρονται στο πόσο κοινός ήταν στις πεδιάδες, παρομοιάζοντας τις συγκεντρώσεις του με κοπάδια προβάτων. Σήμερα, μόνο μία αποικία παραμένει στους παραθαλάσσιους γκρεμούς της Επισκοπής, μια περιοχή εντός των Βρετανικών Βάσεων, και το μέγεθος του πληθυσμού παραμένει επικίνδυνα μειωμένο.

Μικροί πληθυσμοί όπως αυτός διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο εξαφάνισης, εξαιτίας τυχαίων γεγονότων και των επιπτώσεων της αναπόφευκτης αιμομιξίας. Τα πράγματα είναι ακόμα χειρότερα όταν ο πληθυσμός είναι απομονωμένος και οι ευκαιρίες για «διάσωση» μέσω μετανάστευσης γυπών από άλλους πληθυσμούς είναι ελάχιστες, όπως συμβαίνει με την περίπτωση του κυπριακού πληθυσμού Γύπα. Για τους λόγους αυτούς, οι πιο πρόσφατες προσπάθειες διατήρησης του είδους στην Κύπρο επικεντρώθηκαν στην ενίσχυση του πληθυσμού με την εισαγωγή ατόμων από την Κρήτη, στα πλαίσια του Έργου GYPAS.

Από τον Δεκέμβριο του 2013 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2015, απελευθερώθηκαν στην Κύπρο 25 κρητικοί Γύπες. Στο τέλος του Έργου GYPAS, το μέγεθος του πληθυσμού

Cyprus is host to the smallest breeding population of Griffon Vulture *Gyps fulvus* in Europe. With around 20 free flying birds and just 1 – 3 nesting pairs per year, the Cyprus Griffon is currently on the brink of extinction. Although the species historically was common and widespread in Cyprus until the late 1950s and early 1960s, the Griffon Vulture population declined rapidly to just 8 – 10 pairs by the turn of the century, and by 2012 the population size was estimated to have dropped to just 10 – 11 individuals.

Historically, there were at least 15 colonies across much of the island, from the Pentadaktylos Mountains to the Akamas Peninsula, and hundreds of vultures soared through the sky. During the 18th century, vultures were so numerous that they had been described by writers at the time to be “standing in the fields like flocks of sheep”. Today, just a single colony remains at the coastal Episkopi Cliffs, an area within the British Sovereign Bases, and the size of the population remains greatly depleted.

Small populations like this one are highly vulnerable to extinction, due to chance events and inbreeding depression. It is even worse when a population is isolated and opportunities for “rescue” through immigration of vultures from other populations are minimal, as is the case for the Cyprus Griffons. For these reasons, the most recent conservation efforts in Cyprus have focused on reinforcement of the local population with individuals from Crete, Greece, under Project GYPAS.

From December 2013 to February 2015, 20 Griffon Vultures brought from Crete were released in Cyprus. The population size by the end of Project GYPAS was estimated to be around 30 individuals. However, since then, the population has declined to around 20 individuals as a result of mortality due to secondary poisoning and persecution.

Πενταδάκτυλος / Pentadaktylos © Silvio A. Rasmigó

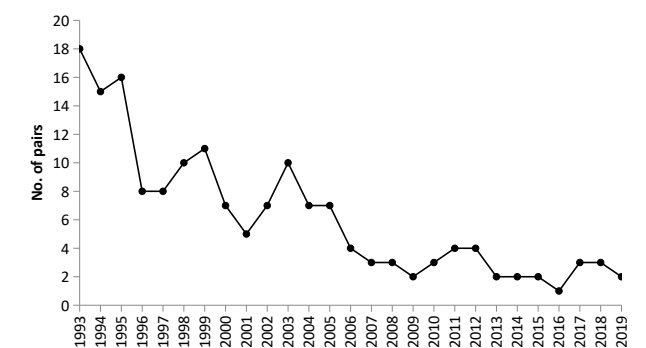
εκτιμάται ότι είχε φτάσει περίπου τα 30 άτομα. Ωστόσο, έκτοτε ο πληθυσμός μειώθηκε στα περίπου 20 άτομα λόγω θνησιμότητας από δηλητηριάσεις και παράνομων θανατώσεων.

Οι Γύπες είναι κοινωνικό είδος. Ψάχνουν για τροφή σε ομάδες και συγκεντρώνονται σε μεγάλους αριθμούς γύρω από κουφάρια. Στην Κύπρο, παρατηρήσεις 10 ή περισσότερων ατόμων μαζί δεν είναι ασυνήθιστες, που σημαίνει ότι το μισό ή και μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού μπορεί να βρίσκεται στην ίδια τοποθεσία την ίδια στιγμή. Για τον λόγο αυτό, η δηλητηρίαση από δηλητηριασμένα δολώματα μπορεί να προκαλέσει καταστροφική θνησιμότητα.

Ένα σοβαρό περιστατικό μαζικής δηλητηρίασης που σημειώθηκε τον χειμώνα του 2015-2016 ήταν η αιτία θανάτου τουλάχιστον 7 γυπών, εκ των οποίων τα 3 ήταν κρητικά άτομα, αριθμός που αντιστοιχούσε στην απώλεια περίπου του ενός τέταρτου του πληθυσμού. Από τότε, έχουν βρεθεί νεκροί έξι ακόμα γύπες, εκ των οποίων τρεις ήταν από την Κρήτη. Ένα από αυτά τα πουλιά σκοτώθηκε από πυροβολισμό, ενώ ένα άλλο υποψιάζεται πως σκοτώθηκε μετά από πρόσκρουση σε ηλεκτρικά καλώδια.

Από την ολοκλήρωση του Έργου GYPAS έχουν υπάρξει και καλά νέα, όπως το ζευγάρι κρητικών Γυπών που φώλιασε σε μια εγκαταλελειμμένη αποικία Γυπών στην ΣΠΠ του Ξερού Ποταμού. Τα τελευταία πέντε χρόνια, παρότι χάναμε σχεδόν 1 Γύπα τον χρόνο, ο πληθυσμός παραμένει σταθερός. Κατά την τελευταία απογραφή του Γύπα τον Ιανουάριο του 2020, τρία ζευγάρια, μεταξύ των οποίων και ένα κυπρο-κρητικό ζευγάρι, παρατηρήθηκαν να φωλιάζουν, να χτίζουν τη φωλιά τους ή να ζευγαρώνουν, σηματοδοτώντας την πλήρη ενσωμάτωση των κρητικών Γυπών στον κυπριακό πληθυσμό και, ενδεχομένως, ένα λαμπρό μέλλον για αυτά τα μεγαλοπρεπή πουλιά. ■

Griffon Vultures are a social species. They forage in groups and will congregate in large numbers at carcasses. In Cyprus, sightings of 10 or more birds together are not unusual, meaning that half or more of the population may be found in the same location. For this reason, secondary poisoning due to poison baits can cause catastrophic mortality.

A serious mass poisoning event that occurred in the winter of 2015-2016 was responsible for the death of at least 7 individuals, of which 3 were Cretan birds, amounting to the loss of nearly one quarter of the population at the time. Since then, a further 6 vultures, of which 3 were from Crete, have been found dead. One of these birds was shot dead, while another is suspected to have collided with electricity power lines.

There have also been good news since the completion of Project GYPAS, including a pair of Cretan vultures nesting at a previously long-abandoned colony in the Xeros River IBA. Over the last five years, despite near annual mortality of at least one vulture, the breeding population remains stable. During the last Griffon Vulture census in January 2020, three pairs, including one Cypro-Cretan pair, were seen nest-building, nesting or mating, signalling the full integration of the Cretan vultures into the Cyprus Griffon population and, hopefully, a brighter future for these charismatic birds. ■

Ελπίδα για το μέλλον του Πυρόχρου Γύπα στην Κύπρο – Πρόγραμμα LIFE «Ζωή με τους Γύπες»

Hope for the future of the Griffon Vulture in Cyprus – The “LIFE with Vultures” project

Μέλπω Αποστολίδου, Συντονίστρια Προγραμμάτων
Melpo Apostolidou, Project Coordinator

Ποιος από μας θα πίστευε ότι η μοίρα του Πυρόχρου Γύπα *Gyps fulvus*, ενός άρχοντα των αιθέρων, θα κρεμόταν από μια κλωστή στην Κύπρο; Δεν γνωρίζουμε πότε ακριβώς ξεκίνησε η μείωση του πληθυσμού του Γύπα στην ιστορία του νησιού μας. Αναφορές από τα τέλη της δεκαετίας του '50 και αρχές του '60, μιλούν για μέχρι και 140 γύπες γύρω από ψοφίμια.

Σήμερα, από τη Χερσόνησο του Ακάμα μέχρι τη Χερσόνησο της Καρπασίας, οι γύπες της Κύπρου αριθμούν μόλις 20. Ο τρομακτικός αυτός αριθμός δεν αποτελεί έκπληξη, αν σκεφτεί κανείς τις προκλήσεις που είχε να αντιμετωπίσει το είδος όλα αυτά τα χρόνια και που υφίστανται ακόμη. Αυτή η συρρίκνωση, που αγγίζει το 94%, (από τη δεκαετία του '50 μέχρι σήμερα) σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις ιδιαίτερες διατροφικές προτιμήσεις του Πυρόχρου Γύπα, που δεν διαφέρουν και πολύ από άλλα είδη γύπα. Γνωστοί και ως «οι καθαριστές της υπαίθρου», οι γύπες τρέφονται αποκλειστικά με ψοφίμια ζώων μετρίου – μεγάλου μεγέθους. Ουσιαστικά κάνουν τη «βρώμικη» δουλειά και καθαρίζουν μετά τον θάνατο, διατηρώντας το οικοσύστημα καθαρό.

Όμως, αυτή η δωρεάν υπηρεσία που παρείχε στον άνθρωπο μέσα στους αιώνες ήρθε με ένα τίμημα για το ίδιο το είδος. Η αλλαγή της κτηνοτροφίας από εκτατική σε ενσταυλισμένη, η καύση των νεκρών

Who would have thought that the fate of the Griffon Vulture *Gyps fulvus* in Cyprus, a lord of the skies, would be hanging by a thread? We do not know the exact time in the island's history when the Griffon population started to decline. Reports from the late 50's and early 60's talk of up to 140 vultures feeding on a carcass.

Today, from the Akamas to the Karpasia Peninsula, the vultures of Cyprus number just 20 individuals. This worrying number is not surprising, if we consider the challenges that the species has faced throughout the years and that still persist. The shrinking of the Griffon Vulture population, which equals to an estimated 94% decline (from the 50's until today), is largely related to their dietary preferences, which do not differ much from other vulture species. Also known as nature's clean-up crew, Griffon Vultures feed exclusively on medium to large size animal carcasses. They basically do the “dirty” work and clean up after death, helping keep ecosystems healthy.

However, the cleaning service that the vultures have been providing throughout centuries comes at a cost for the species. Changes in animal farming, from free range to intensive farming in enclosures, changes in carcass disposal management and the illegal use of poison baits in the countryside have brought the Griffon Vulture on the brink of extinction from Cyprus. For a social bird like the Griffon Vulture, the miserable

ζώων κτηνοτροφίας και η παράνομη τοποθέτηση δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ύπαιθρο έχουν φέρει τον Πυρόχρου Γύπα της Κύπρου στα πρόθυρα εξαφάνισης. Και για ένα τόσο κοινωνικό είδος όπως ο Γύπας, το σημερινό μέγεθος του πληθυσμού του στην Κύπρο είναι ταπεινωτικό και κυρίως μη βιώσιμο. Με μόλις τρία αναπαραγωγικά ζευγάρια, δεν χρειάζεται να είναι κανείς διάνοια στα μαθηματικά ή στην οικολογία για να αντιληφθεί την κρισιμότητα του καθεστώτος διατήρησης του είδους στην Κύπρο.

Η πρόκληση που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε, ως κράτος, ως ΜΚΟ, ως επαγγελματίες που ασχολούμαστε με την προστασία και διατήρηση της φύσης είναι μεγάλη. Ευτυχώς, τρανταχτά παραδείγματα από την Ευρώπη και άλλα μέρη του κόσμου δείχνουν ότι υπάρχει ελπίδα.

Το πρόγραμμα «Ζωή με τους Γύπες» (LIFE with Vultures) δίνει ελπίδα για το μέλλον του Γύπα στην Κύπρο. Τέσσερις φορείς ενώνουν δυνάμεις και κονδύλια με σημαντική οικονομική υποστήριξη από το πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υλοποίηση ενός τετραετούς προγράμματος για την αναχαίτιση της εξαφάνισης του Πυρόχρου Γύπα από την Κύπρο και την ενίσχυση του εναπομείναντα πληθυσμού του. Ο Πτηνολογικός Σύνδεσμος, ως επικεφαλής αυτής της προσπάθειας, η Υπηρεσία Οθήρας και Πανίδας, ο διεθνής οργανισμός Vulture

number of 20 individuals is non-viable and without conservation intervention the population is unlikely to recover. With only three breeding pairs remaining, one does not need to be a genius in mathematics or ecology to understand the critical conservation status of the species.

As a state, as NGOs and as conservationists we are faced with a big challenge. Fortunately, there are many successful examples of conservation efforts in Europe and elsewhere proving that there is still hope for vultures.

Our LIFE with Vultures project gives hope for the future of the Griffon Vulture in Cyprus. With the financial contribution of the LIFE instrument of the European Union, we are joining forces and funds with three other organisations to implement a four-year project to halt the extinction of Griffon Vulture in Cyprus and strengthen its remaining population. BirdLife Cyprus as a leading partner, together with the Game and Fauna Service, the international NGO Vulture Conservation Foundation and Terra Cypria - the Cyprus Conservation Foundation, will build on previous conservation efforts for the recovery of the Griffon Vulture population. The LIFE with Vultures project adopts a holistic approach to address current threats to the species following successful examples from Europe, relevant European policies as well as the “Multi-species Action

▲ Η ομάδα του προγράμματος «Ζωή με τους Γύπες» κατά την εναρκτήρια συνάντηση στην Κύπρο.
The LIFE with Vultures project team during the kick-off meeting in Cyprus.

Conservation Foundation και το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος - Terra Cypria δίνουν συνέχεια σε παλαιότερες προσπάθειες ανάκαμψης του είδους. Το πρόγραμμα «Ζωή με τους Γύπες» υιοθετεί μια ολιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των απειλών ακολουθώντας επιτυχημένα παραδείγματα από την Ευρώπη, σχετικές ευρωπαϊκές πολιτικές και το παγκόσμιο σχέδιο δράσης για τη διατήρηση των γυπών (το «Vulture Multi-Species Action Plan» το οποίο εγκρίθηκε από τη Σύμβαση για τα Μεταναστευτικά Είδη).

Κατανόηση των απειλών

Στην πρώτη φάση του προγράμματος, η ομάδα θα συγκεντρώσει σημαντικές πληροφορίες γύρω από τις υφιστάμενες απειλές του Γύπα. Περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές πτυχές θα ρίξουν φως σε ερωτηματικά που υπάρχουν γύρω από την πιο άμεση και κρίσιμη απειλή για τον Πυρόχρονο Γύπα στην Κύπρο, την παράνομη τοποθέτηση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Αυτό που ξέρουμε για την Κύπρο είναι ότι οι χρήστες δηλητηριασμένων δολωμάτων δεν στοχεύουν στην εξολόθρευση γυπών, αλλά άλλων θηρευτών (όπως η αλεπού και οι αδέσποτοι σκύλοι), κυρίως για προστασία κτηνοτροφικών ζώων ή θηράματος. Δηλητηριασμένα δολώματα τοποθετούνται επίσης για την αποθάρρυνση κυνηγετικής δραστηριότητας από κάποια περιοχή. Πληροφορίες γύρω από τον υφιστάμενο κρατικό

Plan for African-Eurasian Vultures” adopted by the Convention on the Conservation of Migratory Species.

Understanding the threats

In the first stages of the project, the project team will gather important information about the current threats facing the Griffon Vulture. Environmental, social and economic aspects will shed light on the most imminent and critical threat, which is the illegal use of poison baits. What we currently know is that poison bait users do not target Griffon Vultures but mainly predators (such as foxes and stray dogs) in misguided efforts to protect livestock or game species (human-wildlife conflict). Poison baits are also placed to discourage hunting activity in a certain area (human-human conflict). Gathering information on the current mechanisms for responding to a poisoning incident, the high-risk areas in terms of poison bait use and other issues will provide the project team with the knowledge needed to guide implementation of conservation and awareness raising actions.

Mitigation of collision risk

At the first stages of the project, the project team will identify any power lines that are a high risk for collisions. This information will help us mark those power lines using fireflies to increase visibility for the Griffon Vultures, thus reducing collision risk. In Spain, it is estimated that 33,000 birds, including many

μηχανισμό διαχείρισης περιστατικών δηλητηρίασης, τις περιοχές που μπορεί να παρουσιάζουν πιο έντονο το φαινόμενο δηλητηριασμένων δολωμάτων και άλλες πληροφορίες θα εξοπλίσουν την ομάδα του προγράμματος με γνώση, ώστε να εφαρμόσει δράσεις προστασίας και διατήρησης αλλά και επικοινωνίας.

Μετριασμός πρόσκρουσης σε καλώδια

Κατά την πρώτη φάση, η ομάδα του προγράμματος θα αναγνωρίσει επίσης οποιεσδήποτε εναέριες γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος που πιθανόν να αποτελούν κίνδυνο πρόσκρουσης για τον Γύπα, έτσι ώστε κατά τη δεύτερη φάση του προγράμματος αυτές οι γραμμές να σημειωθούν με ειδικές σημάνσεις (γνωστά ως fireflies), κάνοντας τις έτσι πιο αντιληπτές στα πουλιά και μειώνοντας το ρίσκο πρόσκρουσης. Στην Ισπανία, εκτιμάται ότι 33 χιλιάδες πουλιά πεθαίνουν από προσκρούσεις και ηλεκτροπληξία σε υποδομές ηλεκτρισμού κάθε χρόνο, ανάμεσά τους και πολλοί γύπες. Αυτή είναι μια σχετικά άγνωστη απειλή για την Κύπρο, καθώς δεν υπάρχουν πολλές αναφορές πρόσκρουσης ως αιτία θανάτου σε Γύπα. Πιθανότατα αυτή η απειλή να υποεκτιμάται, λαμβάνοντας υπόψη ότι στην Ισπανία για παράδειγμα μόνο το 10% των θανάτων από προσκρούσεις καταγράφονται ως τέτοιοι.

Δράσεις κατά των δηλητηριασμένων δολωμάτων

Η απώλεια ενός άλλου είδους γύπα, του Μαυρόγυπα *Aegypius monachus*, από το νησί μας, καθώς και η κατάρρευση του πληθυσμού του Κλόκκαρου *Corvus corax* είναι μια ακόμη τρανταχτή απόδειξη της έντασης του προβλήματος των δηλητηριασμένων δολωμάτων. Το πρόγραμμα «Ζωή με τους Γύπες» αποτελεί την πρώτη συντονισμένη προσπάθεια για την πάταξη αυτού του εγκλήματος κατά της άγριας ζωής.

Ένα δηλητηριασμένο δόλωμα μπορεί να προκαλέσει μαζική θανάτωση γυπών, όπως έγινε πρόσφατα στην Κύπρο όταν βρέθηκαν τουλάχιστον 7 δηλητηριασμένοι γύπες στην περιοχή Παραμάλι-Στερακόβου ρίχνοντας τον αριθμό του πληθυσμού από τα περίπου 30 άτομα στα 22. Για την αποφυγή τέτοιων περιστατικών το πρόγραμμα θα επιστρατεύσει τον καλύτερο φίλο του ανθρώπου και σύντομα και του Γύπα. Δύο Ομάδες Σκύλων για την Ανίχνευση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων (ΟΣ) θα λειτουργήσουν από τα μέσα του 2021 κάτω από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας. Οι ΟΣ αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο αφενός για την ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων και αφετέρου

vultures, are killed by electrocution and collisions with electricity infrastructure each year. This is a relatively unknown threat to Cyprus, as there are not many reports of vulture mortality caused by collision. The deaths from these threats are sadly underreported, since, in Spain, for example, only 10% of the mortality caused by collision is actually recorded.

Anti-poison actions

The extinction of another iconic vulture species from Cyprus, the Cinereous Vulture *Aegypius monachus* as well as the population collapse of the Raven *Corvus*

corax are yet more proof of the extent of poison bait use in Cyprus. The LIFE with Vultures project is the first coordinated effort to combat this wildlife crime.

A poison bait can cause the mass killing of vultures as has recently happened in Cyprus, when at least 7 Griffon Vultures were found dead due to poison baits at Paramali-Sterakovou area, causing a population drop from about 30 individuals to 22. To avoid such incidents in the future, the project will recruit man's “best friend” and soon the vulture's too. Two Anti-poison Dog Units (ApDUs) will operate from mid-2021

onwards under the Game and Fauna Service. ApDUs are an important tool for detecting poison baits as well as detecting poison victims in a large radius around the incident. The dog units help remove the poison from the area in order to avoid more wildlife poisoning and assist in the collection of evidence for the investigation of this criminal act.

The relevant protocols / manuals that will be created by the LIFE with Vultures project are another important tool in the hands of the relevant stakeholders to improve the mechanism of managing a poisoning incident. This includes the detection of an incident, the collection of evidence, the identification of the poisonous substance, the investigation of the poisoning incident and ultimately law enforcement. The seminars and training workshops to be carried out during the project will add to the existing knowledge and increase the capacity of the relevant stakeholders and authorities for handling poisoning incidents.

To address such a complex issue, coordinated efforts from all stakeholders are crucial. With the involvement of other stakeholders, the project team will also develop a National Anti-poison Roadmap towards the end of the four-year project and this will act as handbook for implementing anti-poison actions.

“ **Με το τέλος του προγράμματος, αλλά και μετά το πέρας του, αναμένουμε ότι η απώλεια Γυπών θα μειωθεί σημαντικά και ότι ο πληθυσμός του Πυρόχρου Γύπα θα ανακάμψει.**

Thanks to this project, we can hope and expect Griffon Vulture mortality to drop and the population to eventually recover. ”

για τον εντοπισμό θυμάτων δηλητηρίασης σε μεγάλη ακτίνα. Αυτό βοηθά στην απομάκρυνση δηλητηρίου από τη φύση και αποφυγή περισσότερων θυμάτων, αλλά και στη συλλογή τεκμηρίων για τη διερεύνηση αυτής της εγκληματικής ενέργειας από τις αρχές.

Τα σχετικά πρωτόκολλα/εγχειρίδια που θα δημιουργήσει το πρόγραμμα «Ζωή με τους Γύπες» θα αποτελέσουν ένα ακόμα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των εμπλεκόμενων αρμόδιων φορέων, ώστε να βελτιωθεί ο τρόπος χειρισμού περιστατικών δηλητηρίασης ξεκινώντας από την ανίχνευση ενός περιστατικού, τη συλλογή τεκμηρίων, την αναγνώριση της δηλητηριώδους ουσίας, τη διερεύνηση του περιστατικού μέχρι και την εφαρμογή των προνοιών του νόμου για τους παρανομούντες. Τα σεμινάρια και τα εργαστήρια κατάρτισης που θα διεξαχθούν κατά τη διάρκεια του προγράμματος θα ενισχύσουν τους αρμόδιους φορείς για τον χειρισμό τέτοιων περιστατικών και θα προσθέσουν στην υφιστάμενη γνώση.

Για την αντιμετώπιση ενός τόσο πολυσύνθετου προβλήματος είναι απαραίτητες οι συντονισμένες ενέργειες από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης που θα εκπονήσει η ομάδα του προγράμματος προς το τέλος της τετραετίας θα αποτελέσει το εγχειρίδιο για την εφαρμογή τέτοιων ενεργειών.

Παροχή ασφαλούς συμπληρωματικής τροφής

Λόγω της μη επαρκούς διαθέσιμης τροφής για τον Γύπα, το πρόγραμμα θα ανεβάσει τον αριθμό των «εστιάτοριών» (γνωστά και ως ταΐστρες) για τον Γύπα από τέσσερα σε πέντε. Με τη λειτουργία ακόμη μιας ταΐστρας, όπου παρέχονται ψοφίμια ελεύθερα από δηλητήρια, μπορούμε να βοηθήσουμε τον πληθυσμό να μεγαλώσει και τελικά να εγκατασταθεί ξανά σε περιοχές που αποτελούν σήμερα ιστορικές αποικίες του Γύπα.

Ενδυνάμωση πληθυσμού

Χάριν σε μακροχρόνιες και εντατικές δράσεις προστασίας και διατήρησης, ο πληθυσμός του Πυρόχρου Γύπα στην Ισπανία έχει αυξηθεί κατακόρυφα, με αποτέλεσμα το 90% του ευρωπαϊκού πληθυσμού του Πυρόχρου Γύπα να βρίσκεται εκεί. Έτσι, υπάρχει η δυνατότητα μεταφοράς ενός αριθμού γυπών από την Ισπανία στην Κύπρο. Αυτό όχι μόνο θα βοηθήσει στην αύξηση του τοπικού πληθυσμού, αλλά και θα τον ενισχύσει και γενετικά, καθώς πρόσφατη μελέτη έδειξε ότι η γενετική ποικιλομορφία των γυπών μας είναι εξαιρετικά μειωμένη.

Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Μια τέτοια προσπάθεια διάσωσης του Πυρόχρου Γύπα θα ήταν συνταγή για αποτυχία αν δεν συνοδευόταν από δράσεις για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση

Providing safe supplementary food

Due to inadequate food availability, the LIFE with Vultures project will increase the number of feeding stations (also known as “vulture restaurants”) from four to five. With the operation of one more feeding station, where poison-free carcasses are provided, we can help the population grow and eventually help birds expand into other areas and reclaim historic Griffon Vulture colonies.

Boosting the Vulture population

Thanks to long-term and intensive conservation efforts, the Griffon Vulture population in Spain has increased. Currently, 90% of all Griffon Vultures in Europe are found in Spain. Thanks to these great numbers, we can bolster the Cyprus population through restocking with vultures from Spain. This will not only help increase the population, it will also contribute to the increase of the genetic diversity of the Cyprus population, as a recent study has shown that the genetic diversity of our vultures is extremely diminished.

Communication and awareness raising actions

A conservation effort without awareness raising actions targeted at the public, local communities and organized groups that could benefit from the project's results could be a recipe for failure. The project will be producing awareness raising material to spread the message about saving our vultures and the impact that poison bait use has not only on wildlife but also on human health. The targeted outreach campaign for local communities and organised groups connected with Griffon Vulture sites will make a significant contribution to spreading this message. Citizens will also have the opportunity to participate in events and educational activities for children.

Without a conservation intervention, the likelihood of witnessing the disappearance of this great scavenger from Cyprus is very high. Thus, it is our duty not to allow the extinction of a species during our watch on earth. In addition to the direct benefits to the Griffon Vulture, the LIFE with Vultures project benefits other wildlife that is affected by the same threats and thus benefits us humans too.

Following Baba Dioum's well-known quote: “In the end, we will protect only what we love. We will love only what we understand. We will understand only what we are taught”, the aim of the project is to cultivate love and understanding for vultures and Cyprus nature.

Thanks to this project, we can hope and expect Griffon Vulture mortality to drop and the population to eventually recover. ■

του κοινού, των τοπικών κοινοτήτων αλλά και οργανωμένων συνόλων που μπορεί να επωφεληθούν από τα αποτελέσματα του προγράμματος. Το ενημερωτικό υλικό που θα δημιουργήσει το πρόγραμμα έχει στόχο τη διάδοση του μηνύματος για τη διάσωση του Γύπα και τις επιπτώσεις των δηλητηριασμένων δολωμάτων όχι μόνο για την άγρια ζωή αλλά και για τη δημόσια υγεία. Η στοχευμένη εκστρατεία ενημέρωσης στις τοπικές κοινότητες και σε οργανωμένα σύνολα που συνδέονται με τις περιοχές του Γύπα θα συμβάλουν σημαντικά στη διάδοση αυτού του μηνύματος. Οι πολίτες θα έχουν επίσης την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις και σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες για παιδιά.

Χωρίς σωτήρια παρέμβαση, η πιθανότητα να γίνουμε μάρτυρες της εξαφάνισης του μεγαλεπήβολου αυτού πτωματοφάγου αρπακτικού από την Κύπρο είναι πολύ μεγάλη. Είναι χρέος μας λοιπόν να μην επιτρέψουμε την εξαφάνιση ενός είδους κατά τη διάρκεια της δικής μας βάρδιας σε αυτόν τον πλανήτη. Το πρόγραμμα «Ζωή με τους Γύπες» πέρα από τα άμεσα οφέλη που θα έχει για τον Γύπα, έχει και παράπλευρα οφέλη για άλλα είδη άγριας ζωής που επηρεάζονται από τις ίδιες απειλές αλλά και οφέλη για τον άνθρωπο.

Ακολουθώντας το γνωστό ρητό του Baba Dioum «Στο τέλος θα προστατεύσουμε μόνο ότι αγαπάμε, θα αγαπήσουμε μόνο ότι καταλαβαίνουμε και θα καταλάβουμε μόνο ότι διδασκόμαστε», στόχος του προγράμματος είναι να καλλιεργήσει την αγάπη για τον Γύπα και κατ' επέκταση την κυπριακή φύση.

Με το τέλος του προγράμματος, αλλά και μετά το πέρας του, αναμένουμε ότι η απώλεια γυπών θα μειωθεί σημαντικά και ότι ο πληθυσμός του Πυρόχρου Γύπα θα ανακάμψει. ■

Το πρόγραμμα LIFE with Vultures, με προϋπολογισμό 1.375.861 ευρώ, συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα ολοκληρωθεί το 2023. Εταίροι του προγράμματος είναι ο Πτηνολογικός Σύνδεσμος ως επικεφαλής, η Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος Terra Cypria και το Vulture Conservation Foundation.

Μάθετε περισσότερα στην ιστοσελίδα: www.lifewithvultures.eu

© Haris Hadjistyllis

▲ Ο Ικαρος είναι ένας νεαρός Γύπας στον οποίο έγινε τοποθέτηση πομπού GPS στο πλαίσιο του προγράμματος «Ζωή με τους Γύπες». Μπορείτε να παρακολουθήσετε τις κινήσεις του Ικαρού μέσω της ιστοσελίδας του προγράμματος.

Ikaros is a sub-adult Griffon Vulture that was equipped with a GPS transmitter as part of the LIFE with Vultures project. You can follow Ikaros' movements on the project's website.

LIFE with Vultures is a targeted conservation project for the protection of the Griffon Vulture in Cyprus. In this four-year endeavor (2019-2023), BirdLife Cyprus, the Game and Fauna Service, the Vulture Conservation Foundation and Terra Cypria – The Cyprus Conservation Foundation have joined forces to tackle the main threats facing the Griffon Vulture and prevent Cyprus' most threatened bird of prey from going extinct. The project has a 1,375,861 euro budget and is co-funded (60%) by the EU's LIFE instrument for the environment.

Find out more at: www.lifewithvultures.eu

Εταίροι Προγράμματος / Project Partners:

Με χρηματοδότηση από / Funded by:

Μουσούδες στον αγώνα ενάντια στα δηλητήρια

Snouts on a mission against poison

Έλενα Μαρκιτανή, Υπεύθυνη Επικοινωνίας
Elena Markitani, Communications Officer

Εν όψει της δημιουργίας δύο Ομάδων Σκύλων εδώ στην Κύπρο, συνομιλάμε με τους χειριστές των ηρωικών σκύλων της Ελλάδας. Σε περισσότερα από 500 χιλιόμετρα περιπολίας από την έναρξη λειτουργίας τους, δύο Ομάδες Σκύλων με τετράποδους ντετέκτιβ τον Κούκι και την Ιόλη και τους χειριστές τους Δημήτρη και Βικτώρια αντίστοιχα, έχουν εντοπίσει και απομακρύνει από την ελληνική ύπαιθρο 119 νεκρά ζώα και 122 δηλητηριασμένα δολώματα. Στη συνέντευξη που ακολουθεί ο Δημήτρης Βαβύλης και η Victoria Saravia, χειριστές των Ομάδων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας (BirdLife στην Ελλάδα), μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

As we look to set up our own dog units here in Cyprus, we talk to the handlers of Greece's canine heroes. Covering more than 500 kilometers in patrols since their units' creation, Kouki and Ioli, two four-legged detectives, and their handlers, Dimitris and Victoria respectively, have found and removed from the Greek countryside 119 poisoned animals and 122 poison baits. In the interview that follows, Dimitris Vavylis and Victoria Saravia, handlers of two Anti-Poison Dog Units run by the Hellenic Ornithological Society (BirdLife in Greece), share their experience.

Πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος των ομάδων στη μάχη ενάντια στα δηλητήρια;

Β.: Οι ομάδες σκύλων είναι ένα πολύ σημαντικό και αποτελεσματικό εργαλείο στη μάχη ενάντια στα δηλητήρια, όχι μόνο επειδή μας επιτρέπουν να εντοπίσουμε περισσότερα περιστατικά και άρα να καθαρίσουμε καλύτερα το περιβάλλον από δηλητήρια και δηλητηριασμένα ζώα αποτρέποντας άλλες θανατώσεις, αλλά και επειδή μας επιτρέπουν να μαζέψουμε περισσότερα στοιχεία για να καταλάβουμε την ένταση του προβλήματος και παράλληλα περισσότερα πειστήρια για την εξακρίβωση του δράστη και τη μελλοντική καταδίκη του. Όμως, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει οι ομάδες σκύλων, παρά τη σημασία τους, να θεωρηθούν η πανάκεια του προβλήματος των δηλητηριασμένων δολωμάτων και να υποκαθιστούν άλλες εντελώς απαραίτητες δράσεις, όπως η φύλαξη της υπαίθρου, η αυστηρή καταδίκη των δραστών, η αλλαγή της

How important is an Anti-Poison Dog Unit in the fight against poison use?

V.: Dog units are a very important and effective tool in the fight against poison use, not only because they help "sniff out" more incidents and rid the countryside of poison and prevent more deaths, they also allow us to gather more information to understand the extent of the problem as well as more evidence for prosecuting the offenders. But, in spite of their importance, dog units should not be considered the cure-all or a substitute for other absolutely necessary actions, such as the guarding of the countryside, legal prosecution, working to change the mentality of local communities and the political will necessary to tackle the issue of poison bait use.

D.: Dog units are changing how we fight against poison baits. For the first time, we have in our hands an effective tool for investigating this wildlife crime.

νοοτροπίας της τοπικής κοινωνίας και η πολιτική δέσμευση για την καταπολέμηση του προβλήματος αυτού.

Δ.: Οι ομάδες αλλάζουν τον ρου της μάχης ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα. Για πρώτη φορά έχουμε στα χέρια μας ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την έρευνα των συγκεκριμένων εγκλημάτων κατά της άγριας (και όχι μόνο) ζωής. Αλλά τα ευρήματα των ομάδων από μόνα τους δεν αρκούν. Χρειάζεται συνεργασία και αξιοποίηση των ευρημάτων από τις αρμόδιες ανακριτικές υπηρεσίες με στόχο πάντα την εύρεση και την καταδίκη του ενόχου. Θα λέγαμε λοιπόν ότι οι ομάδες αποτελούν το «κρίκο» της αλυσίδας που έλειπε για τη διαλεύκανση των αποτρόπαιων αυτών πράξεων.

Τι κατάσταση επικρατούσε στην Ελλάδα πριν από τη λειτουργία των Ομάδων Σκύλων (ΟΣ) και πώς αυτή έχει αλλάξει με λειτουργία των ομάδων ανίχνευσης δηλητηριασμένων δολωμάτων (δ.δ.);

Δ.: Πριν από τη δημιουργία των πρώτων ομάδων το 2014 και επίσης πριν από τη δημιουργία της εθνικής ομάδας εργασίας, βάζαμε τα δ.δ. «κάτω από το χαλάκι» και δεν ξέραμε την πραγματική έκταση του προβλήματος. Με την έλευση όμως των πρώτων ΟΣ άρχισαν να συγκεντρώνονται αδιάσειστα στοιχεία, τεκμηριωμένα με κατάλληλες τοξικολογικές αναλύσεις, που τεκμηριώνουν το πρόβλημα. Ενδεικτικό είναι ότι σε περιοχές όπου έχουν παρουσία ΟΣ ο αριθμός των περιστατικών που αναφέρονται/καταγράφονται είναι κατά πολύ μεγαλύτερος από άλλες περιοχές. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι άλλες περιοχές δεν έχουν δ.δ., απλά τα περιστατικά δηλητηρίασης είτε δεν μαθαίνονται είτε δεν διερευνώνται κατάλληλα. Συνοψίζοντας λοιπόν,

However, the findings alone of the dog units are not enough. Cooperation is necessary and the competent authorities should take advantage of these findings, in order to find and prosecute the perpetrators. So, we could say that dog units are the link that was missing from this crime-solving chain.

What was the situation in Greece before the dog units and how has it changed following their introduction?

D.: Before the creation of the first dog units in 2014, and before the creation of the national working group, the problem of poison baits was ignored and the extent of the problem was unknown. When the first dog units started operating, solid evidence began to gather, backed up by toxicological tests, thereby documenting the problem. In areas where Anti-poison Dog Units are present, the number of reported / recorded cases is much higher than in other areas. This does not mean that other areas do not have poison baits; it simply means that poisoning incidents are either not found out or are not properly investigated. With their systematic and evidence-based work, dog units brought the problem of poison baits to the table. There are now 7 Anti-poison Dog Units operating in Greece and I expect more will be operating in the future.

Can you describe a typical day out in the field?

D.: A typical day starts very early... Even more so in the summer months, when the dog cannot work after 9 am, due to high temperatures. If we are notified about a confirmed incident, we contact the competent authority and we try to go there together. When we arrive at the “suspicious site”, I initially do a site inspection to familiarize myself with the area, but also to detect any obvious evidence. Then, based on the already known

οι ΟΣ με συστηματική και τεκμηριωμένη δουλειά, «βάλανε στο τραπέζι» το πρόβλημα των δ.δ. τόσο στις τοπικές υπηρεσίες όσο και στις κεντρικές. Πλέον στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται συνολικά 7 ομάδες και προβλέπω πολύ περισσότερες στο μέλλον.

Μπορείτε να μας περιγράψετε μια τυπική μέρα της Ομάδας Σκύλου στο πεδίο;

Δ.: Μια τυπική μέρα ξεκινάει σίγουρα πολύ νωρίς... Ειδικά το καλοκαίρι λόγω της ζέστης κάποιες φορές ο σκύλος δεν μπορεί να δουλέψει μετά τις 9 το πρωί. Αν πρόκειται για κάποιο επιβεβαιωμένο περιστατικό για το οποίο έχουμε λάβει γνώση ερχόμαστε σε συνεννόηση με την αρμόδια δασική αρχή και προσπαθούμε να πάμε σε μικτό κλιμάκιο. Όταν φτάνουμε στην «ύποπτη περιοχή» αρχικά κάνω μια πρώτη εποπτεία του χώρου για να εξοικειωθώ με το μέρος, αλλά και να εντοπίσω τυχόν εμφανή ευρήματα. Στη συνέχεια, με βάση τα ήδη γνωστά θύματα/ευρήματα ή στοιχεία της τοπογραφίας του χώρου καθορίζω την περιοχή που θα ερευνηθεί. Αλλά το πώς θα κινηθούμε στον χώρο το αποφασίζει ο Κούκι, αυτός ξέρει τον κόσμο των μυρωδιών... Α, και πάντα λαμβάνουμε υπόψιν τον αέρα! Πριν ξεκινήσουμε την περιτολία υπάρχει συγκεκριμένος «κώδικας ένδυσης» τόσο για μένα όσο και για τον σκύλο. Καπέλο, γιλέκο, γάντια και σακίδιο για μένα, «σαμαράκι» για τον Κούκι. Έτσι καταλαβαίνει ότι τώρα είναι ώρα δουλειάς και όχι βόλτας. Έπειτα ξεκινάμε για ακόμη μία «περιπέτεια»!

B.: Στην περίπτωση της Ιόλης, πέρα από τις φορές που θα πάμε σε αληθινό περιστατικό για το οποίο κάποιος μας έχει ειδοποιήσει, ακολουθούμε αυστηρό πρόγραμμα «προπόνησης» 2-3 φορές την εβδομάδα, όπου «στήνουμε» ένα «ψεύτικο» περιστατικό. Οι απαιτήσεις για την Ιόλη όμως είναι ίδιες με ένα αληθινό περιστατικό και βοηθάνε την Ιόλη να κρατηθεί σε φόρμα και με υψηλό κίνητρο.

Τι βήματα ακολουθούνται όταν ο Κούκι ή η Ιόλη βρει δηλητηριασμένο δόλωμα ή κάποιο ψοφίμι στην ύπαιθρο;

Δ., B.: Ακολουθείται η ίδια διαδικασία και από τις δύο ομάδες. Ο Κούκι όταν εντοπίσει κάτι κάθεται δίπλα για να το σημαδέψει. Αν πρόκειται για κάποιο μικρό δόλωμα, το μαζεύουμε επί τόπου, αφού βέβαια βγάλουμε φωτογραφίες και πάρουμε στίγμα GPS. Πάντα με ασφάλεια τόσο για το δείγμα όσο και για εμένα, γιατί πρόκειται για άκρως τοξικές ουσίες, το τοποθετούμε σε κατάλληλο δοχείο. Αν υπάρχουν

victims / findings or elements of the topography of the site, I determine the area for the investigation. The way we move in space, however, is entirely up to Kouki; he is the one guided by smells... Oh, and we always take the wind into account! Before we start patrolling, there is a specific “dress code” for both of us. Hat, vest, gloves and backpack for me, and a harness for Kouki, so that he understands that now is time for work, not for a stroll. And this is how we set off for another “adventure”!

V.: In the case of Ioli, apart from the times when we are notified to go check out an incident, we follow a strict training program 2-3 times a week, where we set up a fake incident. For Ioli, the requirements are the same as they would be if it were a real incident. This helps Ioli to keep fit and motivated.

“ Για πρώτη φορά έχουμε στα χέρια μας ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την έρευνα των συγκεκριμένων εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής.

For the first time, we have in our hands an effective tool for investigating this wildlife crime. ”

What are the steps followed when Kouki or Ioli find a poison bait or a poisoned animal in the countryside?

V., D.: The same procedure applies to both units. When Kouki finds something, he sits next to it to mark it. If it is a small bait, we collect it on the spot, after we take photos and note the location through GPS. We place the sample in a suitable container, handling it with extreme caution for safety concerns, as these are highly toxic substances. If there are dead insects around the bait, we collect them as well,

because they can be a source of further poisoning for an insect-eating animal. If we find a poisoned animal or if the bait is a whole carcass, things get a little “complicated”. It must first be transferred to the rural veterinary clinic, in order to obtain appropriate samples for toxicological tests. Then the carcass must be buried in an appropriate manner as directed by the Ministry of Rural Development, so that it is not accessible to other animals and the death cycle is stopped there. Then samples are sent for tests, and a lawsuit and a pre-trial procedure is carried out by the competent authorities.

Any incidents that have stayed etched in memory?

D.: To date I have investigated 47 poisoning incidents and remember them one by one. But no one forgets their first time. It was March 2014, and Kouki and I had just finished our training. I would say that Kouki was not very fond of me yet, probably because I was the reason that he got separated from his trainer. I received a call that there was a dead sheepdog close to Meteora. So, I loaded the car and we set off. This was the first time I was bringing Kouki to a real incident. We started with the dead dog that we knew was already there and

© Tasos Bounas

νεκρά έντομα κάτω από το δόλωμα τα συλλέγουμε, γιατί είναι και αυτά πηγή περαιτέρω δηλητηρίασης για κάποιο εντομοφάγο ζώο. Αν εντοπίσουμε κάποιο δηλητηριασμένο ζώο ή το δόλωμα είναι κάποιο ολόκληρο κουφάρι εκεί «περιπλέκονται» λίγο τα πράγματα. Πρέπει αρχικά να μεταφερθεί στο αγροτικό κτηνιατρείο, ώστε να ληφθούν τα κατάλληλα δείγματα για τοξικολογικές αναλύσεις. Στη συνέχεια, το κουφάρι πρέπει να ταφεί με κατάλληλο τρόπο, όπως ορίζουν οι οδηγίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, ώστε αυτό να μην είναι προσβάσιμο σε άλλα ζώα και να σταματήσει εκεί ο κύκλος του θανάτου. Στη συνέχεια, ακολουθεί η αποστολή των δειγμάτων για ανάλυση, η κατάθεση μήνυσης και η προανακριτική διαδικασία που πραγματοποιούν οι αρμόδιες υπηρεσίες.

Υπάρχει κάποιο περιστατικό που έμεινε χαραγμένο στη μνήμη;

Δ.: Μέχρι σήμερα έχω ερευνήσει 47 περιστατικά δηλητηρίασης και τα θυμάμαι ένα προς ένα. Αλλά την πρώτη σου φορά δεν την ξεχνάς ποτέ! Ήταν Μάρτιος του 2014 και εγώ και ο Κούκι μόλις έχουμε τελειώσει την εκπαίδευση μας. Θα έλεγα ότι ακόμη δεν με συμπαθούσε ιδιαίτερα μιας και ήμουν η «αιτία» που χώρισε από τον εκπαιδευτή του. Με παίρνουν τηλέφωνο ότι υπάρχει ένα νεκρό τσοπανόσκυλο σχετικά κοντά στα Μετέωρα. Παίρνω την απόφαση, φορτώνω το αυτοκίνητο και ξεκινάμε! Αφήνω τον Κούκι για πρώτη φορά σε αληθινό περιστατικό. Ξεκινάμε από το σκυλί που ξέραμε ότι ήταν ήδη εκεί και συνεχίζοντας βρίσκουμε άλλα 3. Κάποια στιγμή χάνω τον Κούκι πίσω από έναν θάμνο. Προχωράω λίγο και τον βλέπω να κάθεται δίπλα από ένα σωρό από κρέατα! 8 κιλά δολώματα συνολικά! Εκείνη την εικόνα νομίζω δεν θα την ξεχάσω ποτέ! Αυτήν λοιπόν η περιτολία σφράγισε την δημιουργία της ομάδας μας!

continuing we found three more. At some point, I lost Kouki behind a bush. I walked to find him sitting next to a pile of meats! 8 kilos of poison bait! I will never forget that image! This was the patrol that sealed the creation of our team!

V.: loli has been fortunate enough and hasn't had any major incidents with many dead animals so far. However, all incidents are very unpleasant and are unfortunately unforgettable, because one comes face to face with all the malice and cruelty of man.

What has been the public's and the countryside communities' attitude towards dog units?

D.: Since placement of poison baits is a practice that affects all of society and all land users, I can say that the public has embraced the dog units and shows trust in them. After so many years, where, for example, together with farmers we buried their poisoned sheepdogs, there is a relationship of mutual trust. Dog units offer a solution to a problem of society that did not exist until now! They bridge the gap between rural communities and conservationists.

V.: People usually are very impressed and are grateful for the help, emotional support and sympathy that we provide on a problem which, in most cases, no one pays attention to.

What is it like having a dog as a work partner?

D.: It is a "love and passion" relationship, if I may call it that. In essence, it is like marrying the dog! You may have other friends, but he only has you. You are the leader of his herd! You should never lose this role, as he is a working dog with a very dangerous job. It is a full time relationship that requires dedication.

B.: Η Ιόλη έχει την καλή τύχη μέχρι στιγμής να μην έχει πετύχει κανένα μεγάλο περιστατικό με πολλά νεκρά ζώα. Παρόλα αυτά, όλα τα περιστατικά είναι πολύ δυσάρεστα και μένουν δυστυχώς αξέχαστα, γιατί βρίσκεσαι πρόσωπο με πρόσωπο με όλη την κακία και την αγριότητα του ανθρώπου.

Ποια η ανταπόκριση από το κοινό και ιδιαίτερα από τις κοινότητες της υπαίθρου;

Δ.: Μιας και τα δ.δ. είναι μια πρακτική που πλήττει όλη την κοινωνία και όλους τους χρήστες γης, μπορώ να πω ότι έχουν αγκαλιάσει την ομάδα και την εμπιστεύονται απόλυτα. Μετά από τόσα χρόνια, που για παράδειγμα έχω θάψει μαζί με τους κτηνοτρόφους τα δηλητηριασμένα τσοπανόσκυλα τους, έχουμε αναπτύξει μια σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Οι ΟΣ προσφέρουν λύση σε ένα πρόβλημα της κοινωνίας που μέχρι τώρα δεν υπήρχε! Γεφυρώνουν θα έλεγα το χάσμα μεταξύ των ανθρώπων της υπαίθρου και των ανθρώπων που ασχολούνται με τη διατήρηση της φύσης.

B.: Ο κόσμος συνήθως εντυπωσιάζεται πολύ και είναι ευγνώμων για τη βοήθεια, υποστήριξη και συμπόνια που τους προσφέρουμε σε ένα πρόβλημα όπου στις περισσότερες των περιπτώσεων, κανένας δεν τους δίνει καμία προσοχή.

Πώς είναι να έχεις ένα σκύλο για συνεργάτη;

Δ.: Επιτρέψτε μου την έκφραση είναι μια σχέση «αγάπης και πάθους». Τον σκύλο τον «παντρεύεσαι!» Εσύ μπορεί να έχεις και άλλους φίλους, αλλά αυτός έχει μόνο εσένα. Είσαι ο αρχηγός της αγέλης του! Ποτέ δεν πρέπει να χάσεις αυτόν τον ρόλο μιας και πρόκειται για έναν σκύλο εργασίας με μια πολύ επικίνδυνη δουλειά μάλιστα. Είναι μια σχέση αφοσίωσης και πλήρους απασχόλησης!

B.: Είναι μία μοναδική εμπειρία, που επηρεάζει όχι μόνο την επαγγελματική σου ζωή αλλά και όλη την υπόλοιπη σου ζωή, φέρνοντας τα πάντα άνω κάτω (με την καλή έννοια!). Εκείνοι που φοβούνται τη δέσμευση όμως καλύτερα να αποφύγουν να έχουν έναν τέτοιο συνεργάτη!

Τι θα έλεγες σε αυτούς που τοποθετούν δηλητηριασμένα δολώματα στην ύπαιθρο;

Δ.: Συνηθίζω να λέω ότι το «δίποδο θηρίο» είναι το μοναδικό ικανό να καταστρέφει τα πάντα... Στο δίποδο θηρίο λοιπόν που βάζει φόλες απλά ρωτάω «ΓΙΑΤΙ!» και στους φίλους του υπενθυμίζω ότι η σιωπή είναι συνενοχή!

B.: Τι να πεις σε κάποιον που δεν σέβεται τη ζωή;

Τι συμβουλές θα έδιδες σε έναν νέο και ίσως τον πρώτο χειριστή μιας τέτοιας ομάδας στην Κύπρο;

Δ.: Γερό στομάχι! Θα δει πολύ θάνατο, θα αναγκαστεί να μπει στον τρόπο σκέψης του δράστη για να ερευνήσει το περιστατικό, θα αναγκαστεί να αφιερώσει κομμάτι από την ψυχή του! Αλλά κάθε δόλωμα που θα βρίσκει θα ξέρει ότι έσωσε μια ζωή και αυτό το αίσθημα λίγοι μπορούν να το νιώσουν! ■

“ Εσύ μπορεί να έχεις και άλλους φίλους, αλλά αυτός έχει μόνο εσένα. Είσαι ο αρχηγός της αγέλης του!

You may have other friends, but he only has you. You are the leader of his herd! ”

B: It's a unique experience, affecting your professional and your personal life, bringing everything upside down (but in a good way). Those afraid of commitment, had better avoid having such a partner!

What would you say to those placing poison baits in the countryside?

D.: I usually say that the only one capable of destroying everything is the “two-legged beast”. To the two-legged beasts who place poison, I simply ask ‘WHY?’ and to their friends I remind them that silence is complicit!

V.: What can you possibly say to someone who does not respect life?

What advice would you give to a new handler, and perhaps the first one of a Cypriot Anti-Poison Dog Unit?

D.: They need a strong stomach! They will see a lot of death, they will have to enter the perpetrator's mind to investigate the incident, they will have to devote part of their soul. But, for every poison bait they will find, they will know that they have saved a life and this is a feeling only a few people can experience. ■

Η ομάδα της Βικτώριας και της Ιόλης έχει δημιουργηθεί με υποστήριξη του Προγράμματος του Πράσινου Ταμείου ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα στη Δυτική Μακεδονία και η ομάδα του Δημήτρη και του Κούκι με υποστήριξη του Προγράμματος LIFE+ «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» και LIFE «Ζωή για τον Ασπροπάρη».

Victoria's dog unit was created with support from the Green Fund against poison baits in Western Macedonia and Dimitri's dog unit was created with support from “The Return of the Neophron” LIFE+ project and the “Egyptian Vulture New LIFE” LIFE project.

Πώς η τεχνολογία GPS συμβάλλει στην προστασία των γυπών

How GPS technology is key to securing the future of vultures

Franziska Lörcher, Vulture Conservation Foundation

Η παρακολούθηση μεγάλων πουλιών μέσω GPS ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του '90 και γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Στην αρχή, οι πομποί ήταν αρκετά μεγάλοι σε μέγεθος και ήταν διαθέσιμοι μόνο με μπαταρίες, πράγμα που σήμαινε ότι μόνο σε μεγάλα πουλιά μπορούσαν να τοποθετηθούν. Σήμερα, οι πομποί αυτοί είναι πολύ πιο μικροί και είναι εξοπλισμένοι με ηλιακούς συλλέκτες για επαναφόρτιση των μπαταριών, πράγμα που τους καθιστά κατάλληλους και για μικρότερα πουλιά. Πουλιά που χρησιμοποιούν ανοδικά ρεύματα αέρα, όπως οι γύπες, προσφέρονται για πομπούς GPS, καθώς το βάρος του πομπού δεν αποτελεί περιοριστικό παράγοντα και οι πομποί είναι αρκετά εκτεθειμένοι στην ηλιακή ακτινοβολία και επαναφορτίζονται. Ανάλογα με τον τύπο πομπού, μπορούν να καταγραφούν μέχρι και 10.000 στίγματα ημερησίως. Αυτά τα δεδομένα, καθώς και το επίπεδο ισχύος της μπαταρίας, μεταφέρονται μέσω δορυφόρου ή του δικτύου GSM στις ερευνητικές ομάδες. Οι πομποί μπορούν να παραμείνουν σε λειτουργία για αρκετά χρόνια και δεν είναι ασυνήθιστο ένα άτομο να παρακολουθείται για 3-4 χρόνια ή και περισσότερο.

Τα δεδομένα που συγκεντρώνονται σχετίζονται με τη βιολογία, την οικολογία και τη διατήρηση των πουλιών. Καταρχάς, είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο για την παρακολούθηση της ευημερίας του πουλιού. Τόσο οι μελετητές όσο και αυτοματοποιημένα συστήματα ελέγχου ελέγχουν τα δεδομένα, τα οποία μεταφέρονται τακτικά μέσω των δικτύων GSM / GPRS. Εάν το πουλί δεν κινείται, εάν η θερμοκρασία σώματος πέσει πολύ χαμηλά ή τα δεδομένα του επιταχυνσιόμετρου δεν δείχνουν οποιαδήποτε δραστηριότητα, εμφανίζεται μια ειδοποίηση. Χάρη σε αυτές τις πληροφορίες, μια ομάδα πεδίου μπορεί να ειδοποιηθεί εγκαίρως για να μεταβεί στην περιοχή και να σώσει ένα αδύναμο Γύπα ή, αν το πουλί βρεθεί νεκρό, η ομάδα μπορεί να

GPS tracking of big birds started in the early 90s and saw an exponential growth in recent years. In the early days, the tags were quite big and were only available with batteries, which meant that only big birds could be fitted with these tags. Today, tags are much smaller and are equipped with solar panels that can recharge the batteries, making them also suitable for smaller birds. Soaring birds like vultures are well suited for these GPS tags, as the weight is not a limiting factor and the tags are well exposed to the sun and are re-charged accordingly. Depending on the type of tag, up to 10,000 fixes per day can be recorded. These data, as well as battery power level, are transferred via satellite or the GSM network to the research teams. The tags can remain operational for several years and it's not uncommon to follow a single individual for 3-4 years or even longer.

The gathered data feed into several aspects of bird, and more specifically vulture, biology, ecology and conservation knowledge. First, it is a great tool to monitor the well-being of the tagged bird. Conservationists, scientists as well as automated check systems proof the data, which are regularly transferred via GSM/GPRS. If the bird does not move, if body temperature drops low or the accelerometer data show no activity, an alert comes up. Thanks to this information, a field team can be alerted timely to go on site and save a weak vulture or, if they bird is found dead, make sure that a proper post-mortem analysis can be performed, if the carcass is found as soon as possible after the bird dies.

In the Bearded Vulture *Gypaetus barbatus* reintroduction project in the Alps, 106 birds were tagged with a GPS device, of which 22 died or had to be recaptured. Half of them could be re-released and most likely, most of them would not have been found on time had they

διασφαλίσει ότι θα γίνει νεκροψία σε περίπτωση που το πουλί έχει βρεθεί σύντομα μετά τον θάνατό του.

Κατά το πρόγραμμα επανένταξης Γυπαετών *Gypaetus barbatus* στις Άλπεις, τοποθετήθηκαν πομποί GPS σε 106 πουλιά, εκ των οποίων 22 πέθαναν ή έπρεπε να επανασυλληφθούν. Τα μισά από αυτά απελευθερώθηκαν και πιθανότατα, τα περισσότερα από αυτά δεν θα είχαν βρεθεί εγκαίρως, εάν δεν είχαν εφοδιαστεί με πομπό GPS (Daniel Hegglin, pers. comm.).

Τα δεδομένα GPS μας βοηθούν να κατανοήσουμε τις περιοχές τροφοληψίας και τις μεταναστευτικές διαδρομές των πουλιών, και να εντοπίσουμε τυχόν επικίνδυνα ηλεκτρικά καλώδια, στύλους ή ανεμογεννήτριες. Τα δεδομένα αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά καθώς καταδεικνύουν πού υπάρχει η μεγαλύτερη ανάγκη για δράσεις διατήρησης και επιτρέπουν σε επιστήμονες να μελετήσουν τη συμπεριφορά των πουλιών.

Επιπλέον, τα δεδομένα GPS είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης. Όποιος επιθυμεί μπορεί να ακολουθήσει το ταξίδι του αγαπημένου του πουλιού στο διαδίκτυο και δεδομένα υψηλής ανάλυσης μπορούν χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία εντυπωσιακών αναπαραστάσεων του τρόπου με τον οποίο τα πουλιά χρησιμοποιούν τα θερμά ανοδικά ρεύματα και πετούν στους ουρανούς.

Με όλα αυτά τα πλεονεκτήματα, είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι η τοποθέτηση πομπού σε ένα πουλί πρέπει να γίνεται πολύ προσεκτικά, καθώς η λανθασμένη τοποθέτηση του εξοπλισμού θα μπορούσε να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία του πουλιού. Υπάρχουν ασφαλείς μέθοδοι οι οποίες έχουν δοκιμαστεί ευρέως. Συνιστάται η προσθήκη ενός αδύναμου σημείου στη ζώνη, έτσι ώστε, στην περίπτωση που ένας πομπός δεν είναι πια σε λειτουργία, αυτή να σπάσει και ο πομπός να πέσει από το πουλί.

Το Vulture Conservation Foundation (VCF) ήδη παρείχε δύο πομπούς στον Πτηνολογικό και την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, πράγμα το οποίο μας επιτρέπει να παρακολουθούμε τις κινήσεις δύο νεαρών γυπών, της Νεφέλης και του Ίκαρου. Χάρη στον πομπό, η ομάδα του προγράμματος LIFE with Vultures είχε παρατηρήσει ότι η Νεφέλη βρισκόταν στην πόλη της Λεμεσού και ήταν σε θέση να παρακολουθεί και να προστατεύει το πουλί από το έδαφος ενόσω βρισκόταν εκεί. Στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE with Vultures, 28-35 γύπες περίπου θα εξοπλιστούν με πομπούς χρησιμοποιώντας ένα τύπο ζώνης (leg loop harness) που κατά την άποψή μας είναι η πιο φιλική επιλογή προς τα ζώα. Ανυπομονούμε να σας παρουσιάσουμε κάποιους ενδιαφέροντες χάρτες από τις κινήσεις των ντόπιων, αλλά και των νέων γυπών που θα εισαχθούν από την Ισπανία. ■

not been fitted with a GPS tag (Daniel Hegglin, pers. comm.).

The GPS data further helps us understand foraging areas and migration paths as well as identify dangerous electrical lines, poles or windmills, etc. This data is especially important to inform conservationists where the biggest needs for actions are or for scientists who want to study the behaviour of the tagged birds.

Additionally, GPS data are also a great communication and awareness-raising tool. People can follow the journey of their favourite bird online and high-resolution data can be animated creating impressive illustrations on how birds use thermals and fly in our skies.

With all these advantages, it is important to remember that fixing the tags on a bird needs to be done very carefully, as wrong fitting of the harness could have severe effects on the bird's health. Safe methods exist and have been tested widely. It is recommended to add a weak point to the harness, which will break after some years so that tags that are no longer working can fall off.

The Vulture Conservation Foundation (VCF) already provided two tags to BirdLife Cyprus and the Game and Fauna Service, and now we can follow the movements of young Nepheli and Ikaros. Thanks to the GPS tag, the LIFE with Vultures project team were able to realise that Nepheli was roosting in the busy city of Limassol and were able to monitor and protect the bird on the ground. Around 28-35 Griffon Vultures will be tagged within the LIFE with Vultures project using the leg loop harnesses, which is, in our view, the most animal friendly option. We are looking forward to show you some exciting maps for the movement of the resident and translocated vultures in the near future. ■

LIFE UNDER GRIFFON WINGS

Εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών για τη διάσωση του Πυρόχρου Γύπα στη Σαρδηνία

Implementation of best practices to rescue Griffon Vultures in Sardinia

Συγγραφή από την ομάδα του προγράμματος LIFE Under Griffon Wings
Written by the LIFE Under Griffon Wings project team

Χάρη σε δράσεις διατήρησης, ο πληθυσμός των γυπών ανακάμπτει σε πολλές χώρες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η διάδοση των επιτυχιών αλλά και της γνώσης που αποκτάται μέσα από τέτοιες προσπάθειες αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία μελλοντικών δράσεων. Στη Σαρδηνία, όπου ο Γύπας αντιμετωπίζει παρόμοιες απειλές με αυτές στην Κύπρο, ένα ανάλογο πρόγραμμα με χρηματοδότηση από το LIFE υλοποιείται με επιτυχία.

Thanks to conservation actions, vulture populations are recovering in many countries throughout Europe. Learning from and building on the successes of these coordinated efforts is key for the success of future actions. In Sardinia, an island with the same challenges facing the Griffon Vulture as in Cyprus, a similar LIFE-funded project is currently being implemented with success.

Στην Ιταλία, ο Πυρόχρους Γύπας περιλαμβάνεται στον Κόκκινο Κατάλογο για τα Πουλιά ως Κρισίμως Κινδυνεύον (Rondinini et al., 2013), ενώ ο εναπομείναντας φυσικός πληθυσμός της χώρας βρίσκεται στη Σαρδηνία. Το πρόγραμμα LIFE UNDER GRIFFON WINGS (2015-2020) στοχεύει στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης του Πυρόχρου Γύπα στη Σαρδηνία μέσω δράσεων για την αύξηση της φέρουσας ικανότητας του ενδιαιτήματος της Σαρδηνίας, τη δημιουργία ασφαλών συνθηκών για το είδος και τη βελτίωση της ελκυστικότητας των ενδιαιτημάτων για τον Γύπα.

Μέχρι σήμερα οι επιτυχίες του προγράμματος είναι:

1. Για πρώτη φορά στην Ιταλία, εφαρμόστηκε ο ευρωπαϊκός κανονισμός 142/2011 που επιτρέπει την τοποθέτηση κουφαριών ζώων εκτατικής κτηνοτροφίας σε ιδιωτικές ταϊσטרές γυπών εγκεκριμένες από τις αρμόδιες αρχές για την παροχή συμπληρωματικής

In Italy, the Griffon Vulture is included in the Red List as critically endangered (Rondinini et al. 2013), with the last natural population persisting on the island of Sardinia. The LIFE UNDER GRIFFON WINGS project (2015-2020) aims at improving the conservation status of the Griffon Vultures in Sardinia by increasing habitat carrying capacity, safety and attractivity.

This is what the project has achieved so far:

1. Implementation, for the first time in Italy, of EU Regulation 142/2011 which allows for carcasses of extensive livestock to be left in private feeding stations authorised by the competent authorities for feeding scavengers. The area in which farm feeding stations can be authorised is limited to few Natura 2000 sites located in northern-western Sardinia. When the health authorization is issued, farmers get financial support for the use of an electric fence to enclose the identified farm feeding area.

τροφής σε πτωματοφάγα είδη όπως ο Γύπας. Η περιοχή στην οποία μπορεί να επιτραπεί η λειτουργία ταϊστών περιορίζεται σε μερικές περιοχές του δικτύου Natura 2000 που βρίσκονται στο βορειοδυτικό μέρος του νησιού. Όταν η αρμόδια αρχή εκδώσει άδεια για τη λειτουργία μιας ιδιωτικής ταϊστρας, ο κτηνοτρόφος λαμβάνει χρηματοδότηση για την αγορά και χρήση ηλεκτρικής περιφράξης για να περιφράξει το αδειοδοτημένο τεμάχιο, ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει ως ταϊστρα.

2. Επιτεύχθηκε μετριασμός του προβλήματος της έλλειψης τροφής χάρη στη λειτουργία δύο κεντρικών ταϊστών και 36 ιδιωτικών ταϊστών που έχουν αδειοδοτηθεί μέχρι σήμερα. Μέχρι σήμερα, όλες οι ταϊστρες έχουν παράσχει συνολικά 58.684 κιλά βιομάζας ως τροφή για τον Γύπα.

2. Mitigation of food shortage thanks to the activation of two centralized feeding stations and 36 farm feeding stations which have provisioned so far a total of 58,684 kilos of biomass.

3. Activation of one anti-poison dog unit which, starting from June 2016, has patrolled 1300 km of the project area in 150 preventive inspections and has responded to 38 on-call inspections. In 7 cases there was enough evidence to investigate on the crime of suspected illegal use of poison and in two cases a formal accusation was issued.

4. Restocking program: 63 vultures have been released so far, of which 55 (87.4%) are regularly spotted in the project area, 4 (6.3%) have not been spotted since their release and 4 (6.3%) have died.

3. Τέθηκε σε λειτουργία μια Ομάδα Σκύλων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, η οποία ξεκίνησε τον Ιούνιο 2016 και μέχρι σήμερα έχει καλύψει 1.300 χιλιόμετρα, έχει συμμετάσχει σε 150 προληπτικές περιπολίες και έχει ανταποκριθεί σε 38 κλήσεις για έλεγχο. Σε 7 από αυτές τις περιπτώσεις υπήρχαν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για τη διερεύνηση του πιθανού εγκλήματος παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και σε δύο από αυτές τις περιπτώσεις εκδόθηκε επίσημη κατηγορία από τις αρχές.

4. Πρόγραμμα εισαγωγής Γυπών: Μέχρι στιγμής έχουν απελευθερωθεί 63 Γύπες, εκ των οποίων 55 (87,4%) παρατηρούνται τακτικά στην περιοχή του προγράμματος, 4 (6,3%) δεν έχουν παρατηρηθεί μέχρι σήμερα από την ημέρα απελευθέρωσής τους και 4 (6,3%) έχουν πεθάνει.

5. Οι εργασίες για την ενίσχυση του Κέντρου Περίθαλψης Άγριας Ζωής έχουν ολοκληρωθεί και τα ποσοστά επιβίωσης 6 μήνες μετά την απελευθέρωση των Γυπών που έλαβαν περίθαλψη είναι 71,4%.

Χάρη σε αυτές τις συντονισμένες προσπάθειες, ο πληθυσμός του Πυρόχρου Γύπα στη Σαρδηνία αυξήθηκε από 95 άτομα με 35 χωροκτητικά ζευγάρια το 2015 σε 230-250 άτομα με 57 χωροκτητικά ζευγάρια το 2019.

Επιπλέον, την άνοιξη του 2019, δύο ενήλικα πουλιά Ασπρόγυπα *Neophron percnopterus* φώλιασαν στους γκρεμούς του πάρκου Porto Conte, στη βορειοδυτική Σαρδηνία. Τα δύο πουλιά τρέφονται τακτικά στην κεντρική ταϊστρα. Το μικρό τους εκκολάφθηκε και πέταξε από τη φωλιά επιτυχώς στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2019. Αυτή ήταν και η πρώτη φορά που Ασπρόγυπας φώλιασε επιτυχώς στη Σαρδηνία, καθώς το είδος δεν συμπεριλαμβάνεται στη λίστα φωλεάζοντων ειδών του νησιού. Είναι επομένως ένα παράδειγμα αυθόρμητης εξάπλωσης, καθώς και της βελτίωσης της ελκυστικότητας των ενδιαιτημάτων για πτωματοφάγα πουλιά. ■

Το πρόγραμμα LIFE UNDER GRIFFON WINGS LIFE14 NAT/IT/000484 με προϋπολογισμό 1.733.385 ευρώ συγχρηματοδοτείται κατά 60% από το πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διάρκεια του προγράμματος είναι 5 χρόνια (Σεπτέμβριος 2015 – Αύγουστος 2020) με φορείς υλοποίησης το Πανεπιστήμιο Università degli Studi di Sassari ως επικεφαλής εταίρος και συμβαλλόμενους εταίρους τους EFS (Ente Foreste della Sardegna), BOSA (Comune di Bosa), CFVA (Corpo forestale e di vigilanza ambientale della Regione Sardegna) στην Ιταλία.

Μάθετε περισσότερα στο www.lifeundergriffonwings.eu

5. The work for the reinforcement of the Wildlife Rehabilitation Center has been concluded and the survival rates of rehabilitated vultures 6 months after the release are equal to 71.4%.

Thanks to these coordinated efforts, the Griffon Vulture population in Sardinia increased from 95 individuals with 35 territorial pairs in 2015 to 230-250 individuals with 57 territorial pairs in 2019. Moreover, in the spring of 2019, two adult Egyptian Vultures *Neophron percnopterus* settled and built a nest in the cliffs of the Porto Conte Regional Park, in northern-western Sardinia. The two birds regularly fed in the centralized feeding station. Their juvenile successfully fledged in late September 2019, and is the first Egyptian Vulture to be born in Sardinia, as the species is not listed among the breeding birds of the island. It is thus an example of spontaneous colonization, and of the increased habitat attractivity for scavenger birds. ■

The LIFE UNDER GRIFFON WINGS project LIFE14 NAT/IT/000484 with a total budget of 1,733,385.00 euro is 60% co-funded by the LIFE program of the European Union. The project's duration is five years (September 2015 – August 2020) and is implemented by University Università degli Studi di Sassari as a leading partner and EFS (Ente Foreste della Sardegna), BOSA (Comune di Bosa), CFVA (Corpo forestale e di vigilanza ambientale della Regione Sardegna) in Italy.

Learn more at www.lifeundergriffonwings.eu

Η Campeda είναι ένα μεγάλο οροπέδιο στη βορειοδυτική Σαρδηνία όπου έχουν δημιουργηθεί πολλοί σταθμοί τροφοδότησης.

Campeda is a large plateau in the North West of Sardinia, where several farm feeding stations have been set up.

Πώς να το αναγνωρίσεις

ID Challenge

Ενήλικος Vs νεαρός Γύπας *Adult Vs juvenile Griffon Vulture*

Jane Stylianou, Υπεύθυνη Καταγραφών Πτηνολογικού
Jane Stylianou, BirdLife Cyprus Bird Recorder

Ο Γύπας είναι το μεγαλύτερο αρπακτικό πουλί που φωλιάζει στην Κύπρο. Πρόκειται για ένα τεράστιο πουλί και είναι εμφανώς μεγαλύτερο από τα άλλα αρπακτικά που φωλιάζουν εδώ, όπως ο Σπιζαετός και το Διπλογέρακο. Πιθανότατα θα δείτε ένα Γύπα καθώς πετά, ίσως πάνω από την Επισκοπή, κοντά στον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού-Πάφου ή στην Κοιλάδα Διαρίζου. Οι Γύπες πετούν με πολύ αργά και βαριά φτεροκοπήματα, τα οποία κάθε τόσο διακόπτονται από αερογλίστρημα με τις φτερούγες ελαφρώς σηκωμένες σε ρηχό V. Πολύ συχνά θα τους δούμε να ανεμογλιστρούν και όταν οι φτερούγες τους είναι τεντωμένες φαίνονται μυτερές. Γενικά όμως οι φτερούγες είναι πολύ πλατιές και τα πρωτεύοντα φτερά στο άκρο της φτερούγας μοιάζουν με «δάχτυλα».

Ο Γύπας είναι στην ουσία «δίχρωμος» – με ανοιχτό καφετί στο πάνω μέρος της φτερούγας και στο κάτω μέρος του σώματος και σκούρο καφέ στα άκρα των φτερούγων, γνωστά ως «μεγάλα καλυπτήρια». Προσοχή όμως, κόντρα σε δυνατό φως μπορεί να φαίνεται όλο το σώμα σκούρο. Παρόλο που δεν φαίνονται κατά την πτήση, το κεφάλι και ο λαιμός του Γύπα είναι λευκά. Έχει επίσης ένα λευκό περιλαίμιο το οποίο φαίνεται πιο καλά από κοντινές αποστάσεις, καθώς και ένα κιτρινωπό ράμφος, το χρώμα του οποίου μπορεί να μην είναι εμφανές κατά την πτήση.

Οι νεαροί Γύπες χρειάζονται πέντε ή έξι χρόνια για να αποκτήσουν το ενήλικο φτέρωμά τους. Δεν διαφέρουν πολύ από τους ενήλικες, αλλά αν κοιτάξει κανείς καλά κατά την πτήση τα άκρα μεγάλων καλυπτήριων (τα εσωτερικά άκρα των σκούρων σημείων των φτερούγων) δεν είναι ανοιχτόχρωμα όπως αυτά ενός ενήλικα. Αυτό που είναι πιο εύκολο να δούμε είναι το γεγονός ότι το κάτω μέρος του σώματος στα νεαρά είναι πιο ανοιχτόχρωμο καφέ, το περιλαίμιο τους είναι ανοιχτό μπεζ-καφέ και το ράμφος τους δεν είναι κιτρινωπό, αλλά γκριζο. ■

The Griffon Vulture is the largest breeding bird of prey that we have in Cyprus. It is a huge bird and is clearly larger than the other raptors that breed here – the Bonelli's Eagle and the Long-legged Buzzard. You are most likely to see one in flight, maybe over Episkopi,

flying over the nearby Limassol to Paphos motorway or in the Diarizos Valley.

Griffon Vultures fly with slow and deliberate movements often gliding with their wings slightly raised – head on this gives them a shallow V shape.

They are often seen gliding and if the wings are outstretched they can

seem pointed. Overall though the wings are very broad and the primary feathers seen at the end of the wing resemble out-spread “fingers”.

The Griffon Vulture is basically “two-coloured” – a pale buff-brown on the upper wing and lower body and a dark brown on the edges of the wings or what are more correctly called “greater coverts”. But be careful as when seen against strong light they can look all dark. Although not always clear when seen in flight the head and neck of a Griffon Vulture is white. It also has a white ruff, which can only really be seen well when you see one from a closer range. Likewise, it has a yellow bill, which may not be obvious when it is seen in flight.

Juvenile Griffon Vultures take five or six years to get adult plumage. They are not too different from the adults but if looked at well in flight the tips of their greater coverts (the inner end of the dark area of the wings) aren't pale like those of an adult. Easier to see is the fact that the lower part of their body is a lighter brown, their ruff is pale brown and their bill is grey not yellowish. ■

Υπερασπίσου τη φύση μαζί μας *Become a member*

Ως οργανισμός που αντλεί τη δύναμη του από τους υποστηρικτές του, το έργο μας δεν θα ήταν δυνατό χωρίς την υποστήριξη των μελών μας. Με κάθε νέο μέλος, η φωνή μας γίνεται πιο δυνατή, και οι προσπάθειές μας για τη διαφύλαξη των πολυτιμότερων περιοχών της Κύπρου πιο αποτελεσματικές. Μπορείτε κι εσείς να ενισχύσετε τις προσπάθειές μας να προστατεύσουμε την κυπριακή φύση με τη συνδρομή σας.

BirdLife Cyprus is a membership-based organization and derives its strength from the support of its members. With every new member, our voice becomes louder and stronger, and our campaigning and lobbying for change becomes more effective. Become a member today and join us in our mission to protect nature in Cyprus.

Ως μέλος λαμβάνετε:

- Ένα πακέτο καλωσορίσματος
- Το περιοδικό του οργανισμού μας, «Σκαλιφούρτα»
- Προσκλήσεις σε εκδηλώσεις μας
- Αποκλειστικές εκπλώσεις σε προϊόντα μας και εκπλώσεις σε άλλες επιλεγμένες επιχειρήσεις
- Νέα για τα πουλιά, τους βιοτόπους τους και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν
- Ορνιθολογικές εκδόσεις όπως ο Μηνιαίος Συστηματικός Κατάλογος Πουλιών και η Ετήσια Ορνιθολογική Αναφορά (προαιρετική)

...και γίνεστε επίσης μέρος μιας ισχυρής φωνής στον αγώνα για την προστασία των πουλιών.

Κάθε μέλος μετρά και μας βοηθά να κάνουμε τη διαφορά. Μάθετε όλους τους τρόπους με τους οποίους μπορείτε να βοηθήσετε τη φύση στο birdlifecyprus.org

Membership benefits include:

- A welcome pack to help you make the most of your membership
- A full year of our magazine, **Cyprus Wheatear**
- Invitations to various birdwatching trips, workshops and other events
- Exclusive discounts on BirdLife Cyprus products and selected shops and services
- News about birds, their habitats, and the issues that affect them
- Ornithological publications such as the **Monthly Checklist** and the **Annual Bird Report** (optional)

...and a powerful voice in the fight to protect birds

Each and every member matters and helps us make a difference. Find out how you can become a member at birdlifecyprus.org

Xeros Valley © Silvio A. Rusmigo

Το περιοδικό του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου | The BirdLife Cyprus magazine

PO Box 12026, 2340 Nicosia, Cyprus | Tel: 22455072 | Fax: 22455073
birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy | www.birdlifecyprus.org

Με τη συνεισφορά του χρηματοδοτικού
εργαλείου LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
With the contribution of the LIFE
programme of the European Union.

